

Geaflecht

Geaflecht
natuurvereniging

Geaflecht verschijnt viermaal
per jaar en is een uitgave van
Natuurvereniging Geaflecht.

www.geaflecht.nl

NOTARIS
KANTOOR

de **Anna**
ries

ZONNEDAUW 4
9202 PA DRACHTEN
T 0512 - 303 403
INFO@WAARVANAKTE.NL

WWW.WAARVANAKTE.NL

K A P S A L O N

Artistique

0513 - 46 29 65

GORREDIJK

sikkeboonstra
FIETSSPECIALIST

Hoofdstraat 4, 8401 BZ Gorredijk, 0513 856 716
www.sikkeboonstra.nl

Tuin
dorado

het voordeel van groen

Drachten · Gorredijk · Wolvega

meer als 100 jaar

mannenmode
BELLINGA

Hoofdstraat 57 Gorredijk 0513-461424

tekenbureau

Bijlsma

makelaardij

Bijlsma

Voor al uw taxaties, verkopen, aankopen, bouwkundig tekenwerk
B.F. Bijlsma, Brouwerswal 12 te Gorredijk, telefoon 0513 - 466740

Café **Salento**
30 jaar

Het koffieconcept van Overwijk
Koffiesystemen. Meer weten?
Kijk op www.cafesalento.nl.

Bezoekadres: Tolhûsleane 15, Gorredijk

ERVAREN SCHILDERS
VOOR VAKKUNDIG
SCHILDERWERK

r. bethlehem
SCHILDERSBEDRIJF

TEL. 0513-462016

WWW.BETHLEHEMSCHILDERS.NL

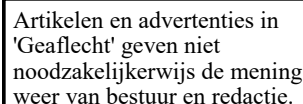
EP: Van der Molen

ElectronicPartner

Beeld & Geluid - Telecom - Multimedia - Wassen & Drogen - Koelen & Vriezen
Huishoudelijke apparatuur - Inbouwapparatuur - Satelliet - Eigen technische dienst

Hoofdstraat 52 - 8401 CB Gorredijk - Telefoon: (0513) 46 20 65

Onze **service**
maakt het
verschil

Bij de voorplaat: De ganzen zijn weer op weg naar hun vertrouwde broedgebieden. In sierlijke formaties vertrekken ze naar verre oorden om daar te zorgen voor het nageslacht. Foto Tjeerd Geertsma

Inhoud Geaflecht nr.1 maart 2024

Adressenlijst	1
Verenigingsnieuws	3
Voortgang in het park Groene long voor Geaflecht	3
Wijziging in de bestuurssamenstelling	3
Nestkasten	4
Een druk op de knop	5
Activiteiten agenda	7
Terugblikken op...	10
Reptielen monitoring in Fryslân in 2023	14
Natuur dichtbij huis	17
Eindejaar plantenjacht in de gemeente Opsterland	19
Grote lijster	21
Herpetofauna op Samos (deel 1)	23
Natuerferiening Bakkefean e.o.	25
Natoer nijs februari 2024	

Van de redactie

Ondanks een druilerige doordeweekse dag, er toch maar even op uit. De bospaden waren modderig en bijna onbegaanbaar. Toch kwam ik tijdens mijn wandeling een vriendelijke man tegen met zijn twee kleinkinderen. De kinderen vermaakten zich uitstekend en dat was ook duidelijk te zien: ze waren doornat en zaten van oor tot oor onder de modder. Het water gutste over hun laarsjes.

Een kort gesprek waarin de man nog eens benadrukte hoe belangrijk natuur en buitenspelen voor kinderen is. En weet je, zei hij geheimzinnig, het mooiste van de dag moet nog komen...

Belangstellend vroeg ik wat dit dan zou kunnen zijn? Het mooiste van de dag is, antwoordde hij met een brede grijns op het gezicht, dat ik deze twee smeerpoetsen zometeen weer kan af leveren bij hun ouders... De voorpret was hem duidelijk van het gezicht af te lezen.

€ ntributie 2024

Het jaar 2024 is begonnen. Een nieuw jaar betekent ook weer dat de vereniging u vraagt om de contributie aan de vereniging over te maken.

Ik vraag u de contributie van € 10.00 of € 25.00 (in het geval u de Geaflecht per post ontvangt) over te maken op bankrekeningnummer NL24RABO.033.09.56.930 ten name van Natuurvereniging Geaflecht te Gorredijk.

Wilt u als omschrijving: uw adres vermelden?

Vergeet u het niet!

Een grote groep leden betaalt per automatische incasso. Deze leden hoeven niets te doen. Uw contributie wordt omstreeks mei van dit jaar automatisch geïncasseerd.

Bedankt voor uw medewerking.

Romke F. Oosterbaan, penningmeester Natuurvereniging Geaflecht

1-3-2024

Verenigingsnieuws

Voortgang in het park Groene Long voor Geaflecht

“De Groene Long Groener” is een van de projecten die in het kader van “Gordyk oan set” een prijs van €50.000 heeft gewonnen. Geaflecht is hiermee een van de vier trotse winnaars en is in 2023 vol enthousiasme aan de slag om dit geld uit de Regio Deal goed te besteden. Het project bestaat uit twee fasen en is in nauwe samspraak met de gemeente uitgevoerd. Eerst zijn de wandelpaden en een duiker aangelegd. Pas toen er een schouw was geweest en alles voor de paden betaald was, kon er verder gewerkt worden aan de tweede fase. De werkgroep moest toen beslissen hoe het overgebleven budget besteed kon worden: het aanplant-schema moest worden bepaald en er moest een keuze worden gemaakt voor de soorten bomen en struiken. De gemeente sprak daarbij haar voorkeur uit voor inheemse soorten.

Toen er voldoende bekend was om iemand in te kunnen huren voor de aanplant, vond de werkgroep Nathan Roosnek bereid om de uitvoering op zich te nemen. De werkgroep prijst zich zeer gelukkig met Nathan, bij velen beter bekend als de Boomsnoeiman uit Terwispe, want Nathan heeft niet alleen visie, hij is ook iemand met veel kennis van zaken en beschikt over eigen machines. Zijn inzet heeft deze tweede fase van het project dan ook voor een heel belangrijk deel doen slagen. Maar ook omdat hij spontaan sponsoring aanbood.

Wegens de extreem hoge waterstanden en te verwachten ongeregelde heden die vaak met de jaarwisseling gepaard gaan, was het pas in januari mogelijk om te starten met de aanplant. Wethouder Durk Durksz kwam op 19 januari 2024 langs om de eerste boom in het park te planten, een prachtige walnoot. Op diezelfde dag zijn de eerste 20 bomen geplant. De resterende aanplant, waaronder ook Gelderse roos, framboos en dwergvlindestruiken, ging op 7 februari de grond in. Het is al met al een heel divers areaal bomen en struiken geworden, waarbij de bomen zijn voorzien van stevige palen van onbewerkt kastanje hout.

Dit jaar zal er wekelijks nog water moeten worden gegeven gedurende het gehele groeiseizoen, ongeveer van mei tot november. Als de fruitbomen over twee jaar dan goed geworteld zijn, komt er nog een paadje van houtsnippers langs, zodat er door de liefhebbers ongehinderd appels kunnen worden geplukt. En daarmee zal het project dan echt volledig zijn afgerond, al zal Nathan nog wel met regelmaat gaan controleren of er onderhoud nodig is.

De werkgroep, bestaande uit Hans, Tjeerd, Romke en Alicia, kijkt met veel voldoening terug op dit grote project en hoopt nog een feestelijke opening te organiseren. Want dat de inwoners een zichtbaar resultaat zien van een plan waarop ze massaal gestemd hebben, is natuurlijk wel een feestje waard.

Alicia Slot

Wijziging in de bestuurssamenstelling.

Een verenigingsbestuur is er om de leden te vertegenwoordigen en dit te formaliseren. Het bestuur dient daarom glashelder te zijn tegenover de leden. Dat betreft ook wijzigingen in de bestuurssamenstelling van Geaflecht. De leden die

onze ALV bezochten, zijn daarvan op de hoogte gesteld. Voor de leden die niet aanwezig waren, volgt hier een korte verklaring.

Ik heb mij teruggetrokken als voorzitter van het bestuur en ben tevens geen lid meer van het bestuur. De redenen zijn van bestuurlijke én inhoudelijke aard. Ik kan mij niet meer vinden in de interne én externe bestuurscultuur. Datzelfde geldt voor bepaalde punten van de inhoudelijke koers. Dit heeft geleid tot (langdurige) frustraties, in dien mate dat ik het de beste keuze vind om op te stappen.

Omdat ik Geaflecht een warm hart toedraagt, blijf ik op diverse fronten actief binnen de vereniging. Om samen met u, de leden, ons in te zetten voor de natuur.

Jet Hofstra.

Een tweede wijziging binnen het bestuur betreft de toetreding van Gelbrigje Visser als nieuw bestuurslid. Zij stelt zichzelf aan u voor.

'Als je echt van de natuur houdt vind je overal mooie dingen (Vincent van Gogh)

Ik weet wel zeker dat dat op mij van toepassing is. Zowel van vader als moederskant is de liefde voor de natuur mij met de 'papepel' ingegoten! En zelf ging ik op jonge leeftijd op onderzoek uit. Tuinieren was al jong een grote hobby evenals het houden van kleinvee. In 1985 zijn wij in Terwispel komen wonen en waren we veelvuldig in het natuur gebied van Oordt's Mersken. In de jaren daarna hebben we aan den lijve kunnen ervaren de snelle afname van de biodiversiteit in dit gebied. Als natuurliefhebbers baart ons dit toch grote zorgen. Daarom heb ik mij aangemeld als bestuurslid van Geaflecht om me in te zetten voor de natuur in Opsterland.

Daarnaast ben ik nog moestuincoach en verzorgen wij de 'zadenbieb' in de bibliotheek Gorredijk. In Lippenhuizen (waar we nu wonen) hebben we in 2019 Fleurig Ommetje Lippenhuizen opgericht en daar is een mooie folder van verschenen met wandelingen van 1 tot 10 km. In 2020 gestart met de dorps tuin in Lippenhuizen en die krijgt steeds meer vorm! Daarnaast mag ik graag 'mooie dingen' in de natuur fotograferen. 'Rûch is it nije moai' zegt wethouder Durksz en wat dat betreft sluit ik mij daar bij aan. Als we als burgers minder doen, meer genieten en om ons heen kijken en geen gif gebruiken is dat al een goede bijdrage voor meer biodiversiteit!!

Fleurige Groet, Gelbrigje Visser

Nestkasten

Wist u dat nestkasten in de middeleeuwen werden gebruikt ten behoeve van de mens? De van klei vervaardigde potten met een kleine opening werden aan kasteel- en kerkmuren gehangen. Om te voorkomen dat vogels in de gebouwen zouden komen en met hun lawaai en uitwerpselen de boel gingen verstoren. Ook werden de vogelpotten gebruikt om vogeltjes te vetmesten en deze dan als lekkere snack te verorberen.

Nesten en huizen

Kijk, dan hebben we toch wat geleerd in al die eeuwen. Het is niet verkeerd dat de mens zich wat bescheidener opstelt. Ooit woonden wij ook in grotten en hollen. Mogelijk hebben we van de vogels afgekeken dat je ook op een andere manier kunt wonen door zelf een nest te maken. Zo kon de mens zich verspreiden over de aarde en hun 'nesten' steeds mooier maken. Met als gevolg dat heden ten dage de mensenhuizen niet meer geschikt zijn voor medebewoning van vogels. Hermetisch afgesloten, dakpannen zonder ruimte eronder, alles strak geïsoleerd. De nestkasten worden nu verheven tot dé geschikte vogelwoning. Opgeleukt met allerlei kleurtjes en voorzien van overbodige "rode pannen" dakjes, raampjes met luiken en andere tierlantijnen.

Nodig

Over het algemeen kunnen vogels nog steeds prima voor zichzelf zorgen, mits er maar voldoende struiken, bomen met hollen en spleten (oude bomen dus), en vooral voedsel aanwezig is. En daar schuurt het, want wij mensen hebben in onze expansiedrang nogal wat ruimte nodig. Vogels vertrekken en plaagbeesten (voor de mens) nemen die plekken in. Denk maar aan de eikenprocessierups. Hebben we dus toch die vogels weer nodig voor ons eigen comfort....want wat eten die graag rupsen, vooral eikenprocessierupsen.

De drie V's

Toch zijn nestkasten in deze tijd geen overbodige luxe. We bootsten hiermee als het waren de holtes in de bomen na. En laten we eerlijk wezen, er is nu eenmaal woningnood onder de vogels. Zolang de natuur niet op orde is met voldoende Voedsel, Veilige plekken en daarmee Voorplantingsvoorwaarden (de bekende drie V's) is er werk aan de winkel. Daarom dus die nestkasten. Daarom gaat ons N-team (nestkastenteam) jaarlijks langs de door hen geplaatste nestkasten. Wij hangen ze op voor de vogels, maar ook vlinders, vleermuizen en insecten zoeken graag een goed plekje in de voor hen geschikte nestkasten.

Resultaten dit jaar

Er zijn 106 kasten schoongemaakt, waarvan 52 bezet zijn geweest (door koolmezen, pimpelmezen en 1 bonte vliegenvanger). Dat is te zien aan een duidelijk aanwezige nestkom. De andere kasten zijn gebruikt als slaapplek, zichtbaar aan de uitwerpselen en veertjes etc. en zonder een nestkom. De crew, bestaande uit Tjeerd, Wieberen, Harm, Romke, Jet en Jelle heeft (in wisselende samenstelling) in twee dagen tijd deze klus geklaard. Naast het schoonmaken betrof dat ook het repareren van 14 vernielde nestkasten (waarvan 7 vervangen zijn door nieuwe), het fotograferen en rapporteren. Bij veel kasten was de invliegopening vergroot door o.a. spechten. Deze gaten zijn middels een metaalplaatje -met invliegopening- verkleind, zodat de mezen geen last hebben van inrengen en het een extra drempel is voor roofdieren met slechte bedoelingen. Dit jaar hadden we 15 van dergelijke plaatjes ter beschikking wat veel te weinig bleek te zijn. Volgend jaar zijn er zeker nog 50-60 extra nodig. Het blijkt ieder jaar een zinvolle klus te zijn, waar een ieder veel voldoening uit haalt. Dit alles onder bezielende leiding van coach Tjeerd Geertsma. JH

Een druk op de knop

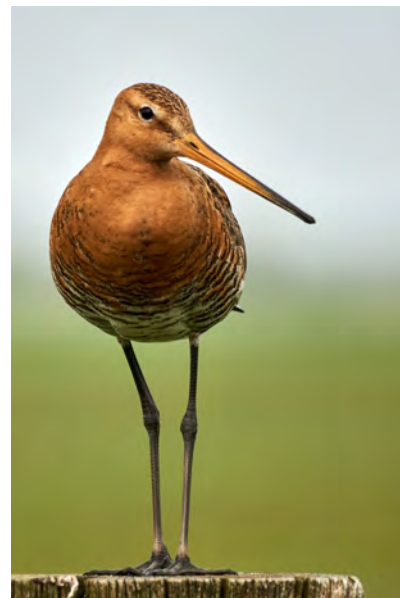
De mens is een bijzonder soort. Van alle organismen, flora, fauna, schimmels en bacteriën, onderscheidt de mens zich door een hoogwaardige intelligentie. De menselijke diersoort heeft een taal ontwikkeld, een moraal, een zelfbewustzijn en een vrije wil. We zijn in staat tot redeneren, argumenteren en keuzes te maken zoals tussen goed en kwaad en mooi of lelijk.

De mens plaatst zich daarmee ergens bovenaan in de voedselketen. Sterker nog, we weten die positie door onze intelligentie ook te rechtvaardigen. We hebben zelfs een economisch systeem ontwikkeld waarin productie en gebruik van natuurlijke bronnen centraal staan en dat tot meerdere eer en glorie van onszelf, de menselijke soort. Het is ons gelukt onze wil aan de aarde met alles wat daarop groeit en bloeit op te leggen. Sinds de industriële revolutie souperen we de natuurlijke bronnen in een steeds sneller tempo op. Hoe intelligent we ook zijn, met die eenzijdige nadruk op economische groei, is een duivels dilemma geschapen.

Sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw is duidelijk geworden dat er grenzen zitten aan de toelooze groei. Dat de aarde niet tot in het oneindige voedsel, delfstoffen en fossiele energiebronnen kan leveren. Dat alle luxe een keerzijde heeft. Dat de optimalisatie van de landbouw een hoge prijs met zich meebrengt. Dat megastallen voor koeien, kippen en varkens niet alleen een schadelijke uitstoot met zich meebrengen voor flora en fauna, maar ook tot grenzeloze verspilling van landbouwareaal leiden door monoculturen van soja en andere gewassen. Dat het terugdringen van plagen door gebruik van insecticiden en zogenoemde gewasverbeteraars leiden tot uitputting van bodem en vershraling van het bodemleven.

Het is bekend dat de mens als enigste soort in staat is met een druk op de knop een einde aan bijna al het leven te maken. Die nucleaire dreiging, hoe abstract ook, lijkt meer angst in te boezemen dan de veel geleidelijker afkalving van de biodiversiteit. De teloorgang van natuur, van flora en fauna, de versnelde klimaatverandering, de snelle verspreiding van pandemieën, de zeespiegelstijging, het tekort aan drinkwater, de voortschrijdende bodemerosie, het zijn even zo vele vingerwijzingen die de mens op de kwetsbaarheid van zijn bestaan wijzen. Ze leggen bloot hoe fragiel het leven is, hoe kostbaar ook en hoe gevoelig voor onbalans.

We wanen ons onkwetsbaar door te denken dat technisch vernuft alle zorgen wegneemt. En dat problemen zoals stikstofemissie of broeikasgassen als sneeuw voor de zon verdwijnen door slimme oplossingen. Toch bieden onze hoge intelligentie, denkvermogen en zelfbewustzijn ook kansen. Vanuit het besef dat de mensheid op ramkoers ligt met het leven op aarde, ontwikkelen zich nieuwe initiatieven. Natuurinclusief boeren,

kringlooeconomie, duurzame energieaanwending, fossielvrije initiatieven, minder vlees eten en meer biologisch, de noodzaak tot ontgroeien, de toenemende aandacht voor brede welvaart, zijn aspecten van de tegenbeweging. Een tegenbeweging met oog voor menselijke én natuurlijke maat.

Onderdeel van die noodzakelijke tegenbeweging zijn ook de talloze burgerinitiatieven die ontkiemen in dorpen, wijken en buurten om bermen kleurrijker, fleuriger en aantrekkelijker te maken, voedselbossen aan te leggen of duurzame landbouw te bevorderen. Tegenbeweging klinkt negatief, omdat het woord tegen nu eenmaal onprettige associaties met zich meebrengt. Het veel positievere voor, zoals in voorspoed of vooruitgang, klinkt een stuk aangenamer. Ik zou dan ook liever willen spreken van groene voortrekkers, verkeners van nieuwe wegen die natuur en mens dicht bij elkaar brengen. Die de biodiversiteit een duw in de rug geven. Dat is nodig ook. Uit rapporten blijkt dat alleen al in Fryslân de biodiversiteit tussen 1990 en 2010 met 20 procent is afgenomen. Er vliegen inmiddels zo'n driekwart minder insecten rond dan dertig jaar geleden. Het landschap en de leefomgeving verarmen. Weiden, grasvelden en bermen veranderen in biljartlakenveldjes, daar is geen kruid of insect tegen opgewassen.

Het kan en moet anders. Opsterland kent inmiddels tientallen ecologische initiatieven. De bonte verscheidenheid is hoopgevend. Het is een bewijs van burgerzin van onderaf die los van de overheid, de agro-industrie en wars van trage regelgeving de mouwen opstroopt. Het heft in eigen handen neemt. Ik noem de werkgroep Skjin, het planten van inheemse besdragende struiken in de bermen van Tijne en Terwispe, burgercoöperatie Land van Ons in Bakkeveen, de buurtvereniging Nij Beets die bermen heeft ingezaaid, de aanplant van fruitbomen, de verfraaiing van Margjes Reed bij Terwispe, de dorpstuin in Bakkeveen, Blue zone Beetsterwaag, fleurig ommetje Lippenhuizen en de Bezige Bijen in Siegerswoude.

Aan deze lijst van initiatieven ontspruiten elk jaar nieuwe loten. Dat is mooi, maar om verder te komen en werkelijk betekenis te krijgen is het ook nodig van elkaar te leren, te inspireren, samen op te trekken én gelijkgestemde partners te vinden. Bedrijven én gemeentelijke overheid zijn daarin belangrijke coalitiegenoten. Want de verdere vergroening van het bermbeheer is alleen mogelijk als burgers, overheid en uitvoerende loonbedrijven met elkaar optrekken.

Te vaak zijn ingezaaide bermen en ingeplante perken in dorpen door gemeentelijke groenwerkers of loonbedrijven geschoond omdat goede bedoelingen botsen met 'zo hebben we het altijd gedaan' of lastig zijn voor de schoffelploeg van het sociale werkbedrijf. Dat vereist meer samenspraak, de voortschrijdende digitalisering vergemakkelijkt maatwerk. Het lijkt doenbaar om de verfraaiing van perken en bermen op te nemen in het digitale bestek en de uitvoerders hierbij te betrekken. Ook structureel overleg, zoals deze informatieavond, kan bijdragen aan verbetering van de communicatie én uiteindelijk de vergroening van het straat- en landschapsbeeld. Opsterland juicht initiatieven van onderaf toe, dan is het ook zaak om die structureel te faciliteren en een bedding te geven zodat groene zaden kunnen ontkiemen.

We vergeten zo makkelijk. Ons historisch besef van natuur en natuurlijke fenomenen is buitengewoon gering. De jongere generaties hebben niet meegemaakt hoe in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw autoramen in de zomer vol zaten met geplette insecten. Het was jammer voor die beesten, maar het gaf wel aan hoeveel het er toen nog waren. Nu lijkt het normaal dat we een hele zomer tijdens een autorit vrij zicht op het voorbij glijdende landschap hebben. We vergeten domweg hoe de natuur er vroeger uitzag en hoe gevarieerd die was. Van de natuurwetenschapper Marc Argeloo verscheen in 2022 een boek onder de titel Natuuramnesie. Daarin schetst hij hoe snel de kennis van de rijkdom van de natuur verdwijnt uit ons collectieve bewustzijn. Het is een confronterend inzicht, dat tot actie noopt.

De groene voortrekkers die de natuur een handje helpen, willen beschermen en versterken, zijn belangrijk, niet alleen voor verfraaiing van de dorpen, Opsterland of Nederland. Maar ook omdat zij deel uitmaken van een beweging die bijdraagt aan het voortbestaan van de mensheid en alle organismen, klein en groot. Zij vormen het noodzakelijk tegenwicht tegen afkalving en verschraling. Tegen verdorring, ressentiment en ondergang, ze verbinden gemeenschapszin én de waarde van ecologisch bewustzijn en een duurzaam landschap met elkaar. Dat is nog leuk ook en het brengt mensen samen. Wie weet, leidt onze intelligentie dan toch nog tot een hoopgevende uitweg. Een weg met kleurrijke bermen.

Het woord natuur alleen is te abstract. Dat moet je ontrafelen, ruiken, voelen, proeven. Natuur is een sprong reeën in de ochtendnevel in een veld, de roep van een grutto of kievit in een kruidig weiland. Een berm vol boterbloem, theunisbloem, margriet, klaver, lathyrus, zuring, hondsdrif, judaspenning. Met de hand aan de knop, kunnen we als mens ook daarvoor zorgen.

Activiteitenagenda

Noteer deze data alvast in uw agenda

Excursie Noard-Fryslân Bûtendyks, het Noarderleech met Betty Kooistra

Deze bijzondere wandelexcursie móet u meemaken! Betty Kooistra (bekend van de lezing stinzenplanten en excursie Martenastate 2023) kent het Noarderleech als geen ander. Samen met collega Huub neemt ze ons mee dit weidse gebied in.

Oneindige vergezichten, prachtige wolkenluchten, de zoute lucht en véél vogels spotten. Het is meer dan wandelen, het is een beleving hier te mogen zijn. Omdat het in april broedseizoen is, zullen we de wandelpaden aanhouden. We maken een tocht van ongeveer twee uren door het Noarderleech. Onderweg is van alles te beleven. Neem het uitzichtpunt op de bunker, of het kijkscherm, zie de vlaktes met al het leven, je komt oren en ogen te kort. Start en eindpunt is het Kweldercentrum van het Fryske Gea. Daar kunnen we koffie en thee krijgen en even napraten.

Start en eindpunt is het Kweldercentrum van het Fryske Gea. Daar kunnen we koffie en thee krijgen en even napraten.

Betty adviseert een verrekijker mee te nemen én voor wie dat leuk vindt een fototoestel. As geoefend fotografe kan Betty onderweg veel tips geven over het fotograferen, wat een extra dimensie geeft aan deze excursie.

Doe stevige schoenen aan en warme kleding. Het is daar in het buitendijkse noorden van Friesland altijd enkele graden kouder dan hier in de wouden.

Wilt u mee? Dan graag van te voren aanmelden. Er kunnen maximaal 15 personen mee.

Aanmelden kan bij: Jet Hofstra, jethofstra9@gmail.com, tel. 0651977451

Datum: zondag 7 april 2024

Locatie: Kweldercentrum Noarderleech (Fryske Gea)

Tijdstip: 13.30 start.

Voor wie samen wil/kan reizen: 12.30 bij de Skans te Gorredijk verzamelen.

Kosten: leden gratis, niet leden 5 euro

Weidevogelexcursie in de Lange Ripen met Klaas Jager

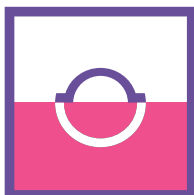
Op zaterdag 4 mei 2024 krijgt u de mogelijkheid om de leefomstandigheden van diverse weidevogels (en hopelijk de vogels zelf ook) te bekijken in een bijzonder gebied. De Lange Ripen is een weidevogelgebied van 107 ha in eigendom en beheer bij Staatsbosbeheer (SBB). Het ligt tussen Tijnje en Nijbeets, op de overgang van de benedenloop van het Âlddjip naar de open veenweiden in het Lege Midden. In de jaren 70 waren reeds enkele percelen in eigendom van SBB. De Lange Ripen werd medio jaren 80 volledig ingericht als beschermd weidevogelgebied. In het kader van de Relatienota 1975 werden in Fryslân destijds in meerdere regio's weidevogelreservaten in het leven geroepen. De reden daarvoor was dat het (toen al!) achteruit ging met specifieke flora en fauna in agrarisch gebied. Gemoderniseerde boerenbedrijven richtten zich meer en meer op hogere productie en efficiëntie. Weidevogels kregen het daardoor moeilijk. Er was dringende behoefte aan beschermde gebieden met aangepast beheer. Overheid, politiek, natuurorganisaties en vogelwachters onderkenden het probleem en besloten er wat aan te doen.

De Lange Ripen is één van de vroegere landbouwgebieden, die aan ingrijpende ruilverkaveling en intensive ring ontsnapt is. Het gebied beschikt nog over een kleinschalige en onregelmatige kavelstructuur, gekenmerkt door smalle percelen, veel greppels en sloten. Op verscheidene plaatsen is oorspronkelijk bodemreliëf zichtbaar, waardoor er een grote afwisseling is tussen hogere en lagere delen. Het gebruik is gebaseerd op exten-

autobedrijf
Jaap De Vries BV
Opel occasions Gorredijk

Stationsweg 85 • 8401 DM Gorredijk
Telefoon: (0513) 462103
opelaanbod.nl

Als tijdelijk manager help ik
bedrijven lastige problemen
definitief op te lossen

Rob van Betuw
Gorredijk
rob@brugnaardehorizon.nl
www.brugnaardehorizon.nl

**BRUG NAAR
DE HORIZON**

 faberwineworld
La Ruta del Vino
Lippenhuizen

DRUKKERIJ & COPYSHOP
Lageveen 100 JAAR

4 Generaties Lageveen

Het is 1924 wanneer oerpake Age Lageveen
de drukkerij in het centrum van Gorredijk
overneemt van de familie Kiemstra.

Anno 2024 staat de drukkerij nog steeds
in het centrum van Gorredijk.

En verzorgen wij nog steeds
druk- en printwerk voor zowel bedrijven
als particulieren.

- Offset drukken
- Digitaal drukken
- Grafische vormgeving
- Trouw, rouw- en
geboortekaarten
- Groot formaat

Lijnbaan 5 • 8401 VL Gorredijk
0513 - 463 863 • info@drukkerijlageveen.nl
www.drukkerijlageveen.nl

Jan Koppert
INSTALLATIEBEDRIJF

Tolhusleane 15 - Terwispel
T. 0513-463413 / 06 23281521

info@koppertinstallatie.nl
www.koppertinstallatie.nl

kapsalon
IDA DE VOS

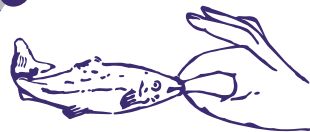
de Vos

0513 461475
www.idadevos.nl

KOTA RADJA
BEETSTERZWAAG

Hoofdstraat 39, Beetsterzwaag
0512 38 22 24 www.kotaradja.nl

het neusje van

de zalm
uw visspecialist

Marktplaats - Gorredijk
Telefoon: 06 294 63 696

ÚS HOEKJE

Spijkerbroeken & meer

Sinds 1980
HOOFDSTRAAT 55, GORREDIJK

sief beheer: Door boeren, die hier grasland pachten, wordt ruwe stalmest en compost op het land gebracht. Op enkele percelen wordt als proef een beperkte hoeveelheid drijfmest uitgereden, om na te kunnen gaan wat uiteindelijk de beste resultaten voor het terrein oplevert. Daarnaast vindt bekalking plaats, om bodemverzuring tegen te gaan. Hier en daar wordt voor- of naweiden toegepast met koeien of schapen. Er wordt laat gemaaid: Meestal is dit pas tussen 15 juni en 15 juli, wanneer de weidevogeljongen uitgevlogen zijn. Het waterpeil in de Ripen staat in de broedtijd hoog, zodat greppels en sloten vol staan. Als rust- en baltsplaats (met name voor de kempfaan) werd speciaal voor steltlopers een poel aangelegd. Midden in de poel ligt een eilandje, waar

kluten, kokmeeuwen en visdieven op kunnen broeden. Al deze maatregelen dragen bij tot meer structuur en grotere variatie in de vegetatie, waardoor veel weidevogels zich hier nog altijd thuis voelen. Diverse soorten, zoals gele kwikstaart, graspieper, grutto, kievit, kluut, slobbeend, tureluur, watersnip, wintertaling en zomertaling zijn hier al vele jaren bijzonder talrijk als broedvogel.

In verband met een beperkt aantal deelnemers (maximaal 10) graag van te voren aanmelden. Aanmelden kan via email : jethofstra9@gmail.com, of bellen naar: tel 06 51977451

Locatie: Lange Ripen aan de Riperwei. NB: parkeren kan alleen in de berm, daarom bevelen we car-poolen aan.

Verzamelen om 08.00 uur bij de Skans te Gorredijk

Datum: zaterdag 4 mei 2024

Tijd: 08.30 uur

Kosten: leden gratis, niet leden 5 euro.

Wandel(vaar)excursie Rottige Meente met Manon van Wessel (SBB)

Op zaterdag 1 juni 2024 stelt SBB een deel van de Rottige Meente voor ons open dat anders voor het publiek gesloten is. Maak dus kennis met dit het prachtige waterrijke veengebied waar de historie duidelijk zichtbaar is. Onze voorouders namen het vanaf de middeleeuwen flink op de schop om turf te winnen en landbouwgrond te ontginnen. Door de afwisseling van water en droge plekken kent het gebied veel gevarieerde leefgebieden voor plant en dier. Zo zijn er bloemrijke graslanden, trilvenen en veenmosrietlanden waarin bijzondere plant- en diersoorten voorkomen. Bijzondere soorten zijn onder andere de Grote vuurvliender en de Bruine Kiekendief. Vanuit de nabijgelegen Weerribben heeft zelfs de Otter er zich gevestigd. De boswachter van Staatsbosbeheer gidst ons langs de mooiste plekken van het natuurgebied. Rust, stilte en ver van de dagelijkse drukte. Kortom, deze tocht wordt een belevenis die je niet snel zult vergeten.

Mogelijk kan er aan de wandelexcursie nog een vaarexcursie worden gekoppeld. De eigenaren die daarvoor over een praam beschikken, hebben hun locatie echter te koop staan. Zodoende weten we nog niet of er op 1 juni een nieuwe eigenaar is en of die ook verder gaat met het geven van vaarrondleidingen. De excursie is voor leden kosteloos. Vaar een eventuele vaarexcursie wordt wel een eigen

bijdrage gevraagd.

In verband met het beperkte aantal deelnemers (maximaal 20) graag van te voren aanmelden. Aanmelden kan per e-mail bij Wietze van der Meulen (info@dustraco.frl) of 06-51559832 (telefonisch of WhatsApp).

Datum: zaterdag 1 juni

Vertrek: Gorredijk 08:30 uur (De Skâns)

Locatie: parkeerplaatsje bij de woning met het adres: Pieter Stuyvesantweg 179, 8481 KE Nijetrijne

Aanvang excursie: 09:00 uur

Kosten: leden gratis, niet leden 5 euro

Avondexcursie nachtzwaluwen Drents Friese Woud

Op deze zomeravond gaan we, samen met IVN Ooststellingwerf, nogmaals een poging doen om in het Drents-Friese Woud (DFW) de nachtzwaluw op te sporen. Vorig jaar hebben we een aantal pogingen gedaan en pas de derde keer was een boppeslach. Je moet dus wel wat geluk hebben. Het moet in ieder geval niet te koud, winderig of regenachtig zijn.

Deze soort wordt pas actief in de schemering dus het wordt deze avond, midden juni, zeker een “latertje”. Deze nachtactiviteit houdt ook in dat we de soort maar circa 30 minuten kunnen zien. Als het nog te licht is, is de vogel nog niet actief, later is het vaak te donker. De ratelende baltsroep blijft wel hoorbaar zodat de soort ook in het donker zeker niet onopgemerkt blijft. Het aantal broedparen in het DFW bedraagt enkele tientallen. Het is dus ook daar een schaarse soort. Als het niet te hard waait en droog is, hebben we op de beoogde locaties echter een goede kans enkele waar te nemen. Een andere soort waar we kans op hebben is de houtsnip. Ook de baltsvlucht van deze soort is met een beetje geluk boven de bosrand mooi te zien.

Indien u belangstelling voor deze excursie heeft, geeft u zich dan bij ondergetekende op. Na opgave krijgt u bericht over het startpunt van de excursie, tijdstip van aanvang en de mogelijkheid om te carpoolen.

Datum: zaterdag 15 juni 2024

Plaats: bericht na opgave

Tijdstip: 22:00 uur (start excursie)

Kosten: leden gratis, niet leden 2,50 euro

Vooraf aanmelden bij: Wietze van der Meulen via email: info@dustraco.frl of vaste nummer 0513-541725 of mobiel/app: 06 5155 9832

SPELING DER NATUUR

Geaflecht fotowedstrijd 2024

Iedereen komt ze wel eens tegen: vreemde natuurverschijnselen. Bomen die elkaar omstrengelen, een vervormde bloem, een detail van een dode stronk wat lijkt op een ‘wezen’, wolkenpartijen waarvan je denkt dat lijkt wel een....

Wij nodigen u uit mee te doen aan een fotowedstrijd over deze vondsten in de natuur.

Voorwaarden:

Het object moet door de natuur zijn gemaakt zonder menselijke ingreep.

Het object mag een herkenning oproepen. Het lijkt wel een....oog, een dier, een wijzende vinger; of het heeft een vreemde vorm (zie de voorbeelden bij dit bericht).

Er geldt een maximum van drie foto's per persoon.

De foto's blijven uw eigendom. Door deelname geeft u Geaflecht toestemming deze te gebruiken voor publi-

catie in het verenigingsblad ,op de website en de facebookpagina. Foto's graag in hoge resolutie als JPG bestand inleveren. De foto's zijn in Nederland gemaakt. Lichte bewerkingen zijn toegestaan, zoals contrast en scherpte enz. wat aanpassen. Het manipuleren van de foto's, dus iets toevoegen of weglaten van het origineel, is niet toegestaan. De naam van de fotograaf mag niet als watermerk worden getoond op de foto's, zodat de jury objectief kan jureren. We vinden het leuk wanneer u iets kunt vertellen over de foto, maar dat is geen strikte voorwaarde.

Enkele tips:

De foto in close up nemen werkt het best.

Vaak is een detail geschikt voor dit onderwerp, neem dan alleen een foto van dat detail

Leuk om samen met kinderen te zoeken. Zij hebben veel fantasie en zien vormen die u wellicht ontgaan.

Foto's mogen van elk seizoen zijn. Dus wanneer u nog een geschikte foto heeft van sneeuw/ijssculpturen mag dat meedingen.

En gebruik uw verbeelding en fantasie!

Wat kunt u winnen?

Voor de winnaar ligt er een intrigerend natuurboek klaar.

De winnende foto siert de voorpagina van het juni nummer van ons verenigingsblad.

De winnaar mag in de fotogalerij op onze website een eigen pagina vullen met diverse natuurfoto's van eigen hand. U bent hiermee verzekerd van eeuwige roem!

De foto's met eervolle vermelding worden gepubliceerd in het blad.

Alle deelnemende foto's komen eerst anoniem op een speciale pagina op onze website Geaflecht.nl. Na de jurering corresponderen de foto's weer met de fotograaf.

De jury wordt gevormd door: Jan de Vries (professional fotograaf, voor o.a. de Leeuwarder Courant, gepensioneerd), Tjeerd Geertsma (verdienstelijk hobby fotograaf en lid activiteitencommissie) en Wietze van der Meulen (specialisatie: fotograferen via mobiele telefoon, kritisch beeldvolger en lid activiteitencommissie)

Inzending vanaf heden tot uiterlijk 15 mei 2024 .Publicatie is in het juni nummer van Geaflecht. Vermeld bij de inzendingen duidelijk uw naam, adres en telefoonnummer/mailadres.

Foto's op sturen naar Jet Hofstra (wedstrijdleiding en lid activiteitencommissie):
jethofstra9 @gmail.com

Een avond over de havik, 11 januari 2024

Het was aan alles te merken: de zaal was tot de laatste stoel bezet met pure natuurliefhebbers. Ze waren gekomen om meer te horen over die prachtige roofvogel: de havik. In een nieuwsgierige, ontvangende sfeer deed Willem van Manen zijn verhaal.

Van Manen is SOVON medewerker en erkend roofvogelspecialist. Hij heeft in zijn werkgebied in het midden van Drenthe jarenlang onderzoek gedaan naar het leven van de havik. Dit werd inzichtelijk gemaakt door realistische foto's, boeiende verhalen en -volgens van Manen- droge statistieken. Het deskundige publiek kon dit laatste echter zeer waarderen, het maakte het verhaal kloppend en begrijpelijk.

Meer-minder

Er zijn tijden geweest dat het goed ging met de haviken in het leefgebied te Drenthe. Het aantal broedparen ging op en neer. Toen in de jaren 70 van de vorige eeuw een verbod kwam op het gebruik van verdelgingsmiddelen als bv. DDT , steeg de populatie dusdanig dat er sprake was van de hoogste dichtheid in Europa. Er waren zoveel haviken op zo'n relatief klein gebied, dat het geen moeite kostte er eentje te bewonderen. Dat is inmiddels veranderd. Het aantal haviken is met factor 3 afgenomen. De havik dreigt nu een zeldzame vogel te worden. Is dat erg? Van Manen denkt van niet. Het aantal haviken ligt nu veel meer in lijn met de rest van Europa. Een kleine populatie hoeft geen alarmroep te zijn.

Terugblikken

Aanpassingsvermogen

Het leefgebied van de havik in Drenthe is in de afgelopen eeuw enorm veranderd. Van Manen toonde met geografische kaarten aan dat stedenbouw, schaalvergroting in de landbouw en bosbouw zorgden voor een andere biotoop met minder plekken geschikt voor de haviken.

Maar steeds vond de havik voldoende voedselgebieden om te overleven. Tot de periode na 1990. Een opzienbarend onderzoeksresultaat toonde de relatie tussen de ineenstorting van de populatie konijnen en postduiven, en de afname van de haviken. En dat niet alleen. Veel andere prooidieren zijn verdwenen of sterk afgenomen. Denk daarbij aan vogels die tussen de 100 en 1000 gram wegen. Je zag het effect bij de jonge haviken. Deze 'pullen' hadden een beduidend mindere conditie dan voorheen. Maar de havik lijkt zich aan te passen aan minder voedsel, want hun conditie stabiliseert inmiddels. Ook het feit dat de havik niet meer de toppredator is in het gebied door de komst van de zeearend en de oehoe, speelt een rol. Meer jagers, minder prooidieren.

Waar is de havik?

Het is soms een hele toer de havik te vinden, nu ze niet meer zo talrijk zijn. Van Manen kent de plekken en heeft in al die jaren zeer veel haviknesten bezocht om de vogels te ringen en te onderzoeken. De lariks is een favoriete boom vanwege zijn kransvormige takkenstelsel met ruwe takken. Daar kun je mooi een nest op maken, wat soms wel 10 jaar blijft bestaan. Een douglasspar wordt ook wel gebruikt, maar vaak glijden de nesten er uit, omdat de takken glad zijn. De havik is niet zo kieskeurig. Zijn er alleen loofbomen in de buurt, dan maakt hij daar een nest. In het nest bevindt zich altijd een laagje groen. Sparrentakken, of klimopbladen etc. Men denkt dat dit om sanitaire redenen wordt gedaan. Haviken zijn uiterst proper en ieder laagje viezigheid wordt in het nest bedekt met groen. Je vindt zelden prooiresten, aldus van Manen. Opvallend is dat vlak voor de eieren uitkomen er vaak jonge spreeuwen als prooi in het nest liggen. De natuur heeft het zo uitgekiend dat jonge spreeuwen "beschikbaar" zijn op het moment dat de haviken uit het ei komen. Het eten staat direct klaar. De havik heeft speciale plekken waar hij zijn prooien plukt, vaak in de buurt van de nestboom. Goed op de bodem kijken dus, wil je een havik vinden. Vaak liggen er ook wel veren van de havik (het vrouwtje ruit op het nest) en witte flatsen poep.

Portret

De havik, een roofvogel die zijn plek heeft weten te vinden in Drenthe. Een dier wat zich kan aanpassen aan mindere omstandigheden die vaak veroorzaakt zijn door de opdringende mens. Een vogel die zelf heeft gezorgd voor 'instandhouding', zonder bemoeienis van de mens. Misschien is dat nog wel het allersterkste!

JH

Verslag informatieavond groenbeheer 16 januari

Geen nette aangeharkte tuinen meer maar 'Ruig is het nieuwe mooi' aldus wethouder Durk Durksz. Dit motto lanceerde hij tijdens een avond over biodiversiteit en groenbeheer.

In Opsterland zijn tal van burgerinitiatieven die proberen de biodiversiteit in bermen en tuinen te versterken. Vorig voorjaar kwamen ze bij elkaar om met de gemeente en experts over goed groenbeheer te praten. Op 16 januari organiseerde Japke Weij van de Bijenbrigade en Gelbrigje Visser van Geaflecht een vervolg. Tuinontwerper Nienke Plantinga beet de spits af in de Skans. Zij is vertegenwoordiger van de Stichting Steenbreek en gaf de ongeveer vijftig bezoekers uitleg over hoe we aan de slag kunnen met biodiversiteit in onze gemeente en ook hoe particulieren hun erf minder kunnen verhard en groener kunnen maken. Steenbreek is ooit in de stad Groningen begonnen omdat men zich zorgen maakte over de teloorgang van de ecologie in de stad. Om te zorgen dat er voor dieren het jaar rond iets te halen valt bedacht met daar 'Tegel eruit en plant erin'. Ondertussen is Steenbreek een landelijk kennisplatform en hebben 160 gemeenten waar-

onder Opsterland, 6 provincies en 7 waterschappen zich bij Steenbreek aangesloten.

Vervolgens kwam Sietske Rintjema van Biodiversiteit.frl aan het woord. Biodiversiteit.frl werkt in opdracht van de provincie met verschillende partners aan het 'Herstelprogramma diversiteit'. Het platform biodiversiteit.frl brengt kennis over biodiversiteitsherstel, projecten, organisaties en activiteiten in de provincie samen op één centrale plek. Rintjema vertelde dat de soortenrijkdom van het leven in de bodem en het water niet zo veel aandacht krijgt maar net zo belangrijk is als de verscheidenheid van planten en dieren boven de grond. Verder benadrukte ze nog eens het belang van biodiversiteit. Dat is niet alleen goed voor de bodemvruchtbaarheid, de bestuiving en plaagbestrijding dus voor voedsel en grondstoffen als hout

en katoen maar ook voor gezondheid welzijn en geluk. Uit vele wetenschappelijke onderzoeken blijkt dat een groene omgeving goed is voor de fysieke en geestelijke gezondheid.

Tips voor herstel van biodiversiteit kwamen ook aan bod. Belangrijk is altijd; kijken wat dieren, insecten en planten het jaar rond nodig hebben. Dat zijn een woonplek, voedsel, een plek voor voorplanting en een rustige plek om te overwinteren. Soms pakken goede intenties niet succesvol uit. Bijvoorbeeld een laan met (te) veel nestkastjes. Kastjes die meestal bestemd zijn voor alleen de koolmees, maar verwachten dat veel koolmeesparen in een stukje laan voldoende voedsel bij elkaar kunnen scharrelen voor hun jongen is een illusie. 'Bedenk eerst wat een vogel nodig heeft en ga dan pas aan de slag',

was haar devies. "Als je de boerenwaluw wilt helpen zorg dan dat er water c.q. modder, vee en kruiden (insecten en muggen) in de buurt zijn."

Wie aan de slag wil of ideeën op wil doen kan ook de website biodiversiteit.frl raadplegen.

Het programma voor de pauze werd afgesloten met een column van tekstschrijver en wandelaar Fokko Bosker. Een pittig en alarmerend verhaal over de toestand van de aarde door toedoen van de mens, maar met een enigszins hoopvol einde. De volledige column kunt u lezen in deze Geaflecht op bladzijde 5

Na de pauze was het podium aan Wethouder Durksz. Hij werd gevraagd zijn visie op duurzaamheid, landschap, landbouw en groene initiatieven te geven. Hij belichtte vooral de spanningsvelden die spelen. Zo wil de gemeente in 2035 energieneutraal zijn maar het ziet eruit dat dat niet gehaald wordt door problemen met het netwerk maar ook door onvoldoende eigen energieopwekking ten op zichten van het energieverbruik.

Burgerinitiatieven vindt hij een goede zaak maar ook daar zit een lastige kant aan want hoe ga je als gemeente met zo'n initiatief om als de trekker(s) verdwenen zijn. De wensen voor het landschap zijn ook niet makkelijk te realiseren. "Als we de plannen van het *Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG)* zouden willen uitvoeren hebben we 1,8 maal Friesland nodig" Over het combineren van landbouw en natuur kon en wilde de wethouder weinig kwijt. "Over landbouw hebben we niets te zeggen als gemeente, dit zijn processen die stap voor stap gaan." Wel stelde hij dat Opsterland terughoudend is over de bouw van grote loodsen. Een verdozing van het landschap zoals in Brabant wil hij niet.

Druksz had voor de natuurminnende mensen in de zaal een mooie afsluiter in petto. Als het over groenbeheer gaat is niet 'netjes' meer het uitgangspunt maar "Rûch is it nije moai".

Overzicht datums bestuursvergaderingen en verschijnen Geaflecht 2024

Wij willen u in de gelegenheid stellen onderwerpen in te brengen voor de bestuursvergaderingen en kopij aan te leveren voor de Geaflecht. Hieronder vindt u de data, waarbij wij u verzoeken uiterlijk enkele dagen van te voren uw agendapunt voor de bestuursvergadering in te leveren.

Bestuursvergaderingen 2024: Inleverdatum kopij Geaflecht 2024: Uitkomen Geaflecht 2024:

Woensdag	17 april	15 mei	15 juni
Woensdag	15 mei	15 augustus	15 september
Woensdag	12 juni	5 november	15 december
Woensdag	16 augustus		
Woensdag	13 september		
Woensdag	18 oktober		
Woensdag	15 november		
Woensdag	13 december		

**DIERENARTSENPRAKTIJK
GORREDIJK & BEETSTERZWAAG**

GORREDIJK

De Klok 22
8401 CM Gorredijk
T: 0513-463313

BEETSTERZWAAG

Molenlaan 8a
9244 EA Beetsterzwaag
T: 0512-382555

Professionele diergeneeskundige zorg voor uw dier!

PIZZERIA - GRILLROOM

OASE

Hoofdstraat 23 - 8401 BV Gorredijk
Tel: 0513 - 46 40 44
www.oasegorredijk.nl

Sport- & Ontspanningscentrum

Mientewei 2
8401 AA Gorredijk
Postbus 201
8400 AE Gorredijk
T (0513) 46 19 78
F (0513) 46 48 81
www.kortezwaag.nl

Boeken. Heel veel boeken.

Langewal 19 Gorredijk 0513-461254 gorredijk@planteyn.nl
www.planteyn.nl

GezondheidsWinkel

Hoofdstraat 32, 8401 CA Gorredijk

Stichting Steunfonds Kyoga
steunt kleinschalige projecten in Uganda.
(www.kyoga.nl)

www.adremo.nl

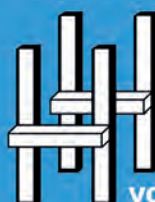
Adremo
revalidatietechniek

Tolhûsleane 17, 8401 GA Gorredijk
Telefoon: 0513 465 543, E-mail: info@adremo.nl

kapsalon

Caroline

langewal 2, 8401 DD Gorredijk
0513-463197

BOUWKERN H. HAMSTRA B.V.

TOLHUSLEANE 3
8401 GA GORREDIJK
T 0513 46 18 27
F 0513 46 52 98

INFO@BOUWKERNHAMSTRA.NL
WWW.BOUWKERNHAMSTRA.NL

VOOR AL UW HOUT EN BOUWMATERIALEN

XL: De Kromten 6a - 8401 JH Gorredijk, 0513 - 461692

autobedrijf

KROES

GORREDIJK
APK Keuringstation

Badweg 54 Gorredijk
0513 - 46 19 52

www.autobedrijfkroes.nl

Verslag lezing over de zeearend door Albert Draaijer op 13 februari 2024

De eerste lezing van Albert Draaijer hield hij zo'n jaar geleden voor een zestigtal 80-plussers, op deze dag was het reeds zijn tiende. Ditmaal waren er een veertigtal voornamelijk 60-plussers aanwezig om het verhaal van deze enthousiaste filmer aan te horen en in tegenstelling tot een toerende Madonna die stevast te laat begint, konden we met Albert om klokslag 20:00 uur beginnen nadat er eerst weer de nodige extra stoelen waren aangesleept.

De zeearend in Fryslân. Door de meeste aanwezigen wel eens gezien dus geen echte zeldzaamheid meer. Dit komt vooral door de goede broedsuccessen van de laatste jaren met alleen al in 2023 45 uitgevlogen jongen. Ondertussen vliegen er reeds zo'n 150-200 van deze "vliegende deuren" in Nederland rond.

Als nog potentiële broedvogel werd het dier in 2017 bij Koudum voor het eerst gezien. In 2018 werd een eerste poging gedaan op een oud Buijzernest dat helaas mislukte doordat er rond Pasen te veel recreatiedruk was. Diezelfde ervaring is er ook op andere plekken. Heeft het dier zich eenmaal gevestigd, dan kan het wel een beperkte recreatiedruk doorstaan maar bij pas gevestigde vogels kan een vastliggend schip of andere te dichte benadering door de mens er snel toe leiden dat het nest (te lang) wordt verlaten en de vrucht in de eieren afsterft.

Het daarop volgende jaar (2019) was het -op en andere plek - wel raak en na het eerste ei eind februari gelegd te hebben, kon begin april het eerste jong bewonderd worden. Op een 275 meter van dat nest is dat bij Koudum vanaf een parkeerterrein waar reeds tallozen bewonderaars hebben gestaan. Deze plek bij "Galamadammen" ligt halverwege aan de weg tussen Balk en Koudum en is voor de liefhebber vrij makkelijk te vinden.

Als camera gebruikt Albert een Nikon P1000. Dit zegt mij weinig maar even googlen leert dat deze camera een 125 x optische zoom heeft. Zo lang op de op zich nog grote afstand van 275 m de wind het beeld niet te veel laat bewegen, is met deze camera op die afstand een goed scherp beeld op mooie grootte realiseerbaar. Een tip voor de liefhebber dus!

Een broedpaar is vrijwel het gehele jaar in de buurt van het nest aanwezig ook al worden er wel periodiek uitstapjes gemaakt. Rond deze tijd (medio februari) is een paar reeds druk bezig met het nest op orde te brengen, wordt er (vaak nogal luidruchtig) gepaard en worden er cadeautjes in de vorm van een zoet- of zoutwatervis uitgewisseld. Nadat de eieren zijn uitgekomen duurt het vaak nog even voordat de jongen boven de nestrand uitkomen. Als dat gebeurt, is het tellen geblazen. Is er 1, 2 of mogelijk zelfs nog een derde jong aanwezig. Zowel in Koudum als in Makkum waar Albert een ander nest intensief volgt, zijn meerdere keren 3 jongen groot gebracht. Voor de Zeearend is dit vrij uniek en het geeft aan dat er een goed voedselaanbod is. Met pullen van grauwe ganzen, Meerkoeten en allerlei soorten vis, het waterrijke deel van Fryslân is over het algemeen goed voorzien van voedsel voor (de jongen van) deze predator. Het gebrek aan goede nestbomen is echter wel een probleem en zelfs diverse natuurbeherende instanties hebben (helaas) nogal eens een natuurdoel waarbij hoge bomen minder passen....

Is er echter een geschikte nestplek gevonden dan zijn de jongen na 70 dagen van een gelijke grootte als hun ouders (de mannen wegen dan circa 6 kg en de vrouwen 7 kg) en vliegen de jongen rond hun tachtigste dag uit. Ook daarna worden de jongen vaak nog lang door de ouders gevoerd. Maar zo rond de jaarwisseling is dat echt gebeurd en worden eventuele nog aanwezige jongen weggejaagd. Dan begint er een nieuw broedseizoen voor de arenden en een nieuw filmseizoen voor Albert.

Reptielenmonitoring in Fryslân in 2023

Hierbij weer een kort verslag betreffende de reptielenmonitoring in Friesland op de trajecten van de RAVON.

- Wouter Schothorst trof op zijn traject Oosterschar- Oost tijdens 8 tellingen in totaal maar liefst 22 ringslangen en 6 adders plus nog een doodgereden adder. Helaas dit jaar geen levendbarende hagedissen maar een prachtig resultaat!
- Ondergetekende deed dit jaar mee aan een genetisch onderzoek naar (exotische) groene kikkers. Het is een project van RAVON en Naturalis. In Nederland komen van nature drie soorten groene kikkers voor nl. de meerkikker (*Pelophylax ridibundus*), de bastaardkikker (*P. klepton*) en de poelkikker (*P. lessonae*). Het geslacht *Pelophylax* omvat nog veel meer soorten en kent een enorm verspreidingsgebied dat zich uitstrekt over bijna geheel Europa, noordelijk Afrika, het Midden-Oosten en grote delen van Azië. Van verschillende uitheemse groene kikker soorten is bekend dat ze buiten hun natuurlijke verspreidingsgebied zijn geïntroduceerd en men wil graag weten hoe dat in Nederland zit. Via genetisch onderzoek probeert men nu te achterhalen of er exotische groene kikkers in Nederland aanwezig zijn en waar die vandaan komen. Er wordt DNA verzameld door op een locatie 6 groene kikkers te vangen en DNA-monsters te nemen met behulp van zgn. huidswaps. Met een wattenstaafje wordt dan tienmaal op de rug, tienmaal op de buik en tienmaal op beide flanken van de kikker gestreken om zo DNA-materiaal te verkrijgen. Op een plek bij Eernewoude werden de 6 kikkers relatief gemakkelijk in een ondiepe greppel gevangen.
- Op het traject Duurswouderheide Zuid werden dit seizoen door ondergetekende tijdens 7 telrondes in totaal slechts 6 adders waargenomen waarvan 5 adulte en 1 juveniel exemplaar. Vorig jaar werden er in totaal nog 12 adders waargenomen. Topjaren waren 2004, 2006 en 1998 met respectievelijk 99, 92 en 90 adders tijdens 7 telrondes. Het lijkt er zo langzamerhand op dat de adder aan het verdwijnen is op dit eens allerbeste traject van Friesland. Door de eenvormige vegetatie nl. heide, pijpetro en pitrus is mogelijk het aantal muizen sterk gedaald (het hoofdvoedsel van de adder) . Christiaan de Vries stelde mij de vraag of ik nog wel eens muizen zag

Gladde slang

Foto: Wim Andela

tijdens mijn telrondes en inderdaad die zie ik in tegenstelling tot eerdere jaren vrijwel nooit meer. De levendbarende hagedis werd tijdens 7 telrondes 11 keer waargenomen en dat is het hoogste aantal sinds 2015! De vorige 3 jaren respectievelijk 4, 6 en 8 exemplaren. Op het traject helaas weer geen gladde slangen. Op een andere plek buiten de 3 bestaande trajecten werden in totaal 10 adulte gladde slangen waargenomen, wel waarschijnlijk vaak dezelfde exemplaren op vrijwel dezelfde plek.

- Van de overige 2 monitoorders op de Heide van Duurswoude trof Sietse Visser op zijn traject Duurswouderheide Noord tijdens 7 tellingen in totaal 8 adders en 7 levendbarende hagedissen en Harry Valk trof op zijn traject Duurswouderheide Zuid 2 tijdens 6 telrondes in totaal 4 adders, 1 gladde slang en 3 levendbarende hagedissen. Helaas gaan ook op de trajecten van Sietse en Harry de aantallen waargenomen reptielen hard achteruit. Er werd op 06-05-2023 op een bospad langs de heide een zeer sterk vermagerde heikikker aangetroffen, mogelijk door voedselgebrek. Op de RAVON – dag in 2022 werd o.a. een lezing gehouden over onderzoek naar heikikkers in een terrein in België. Hier werd al vele jaren onderzoek gedaan en er werd o.a. gekeken naar de verhouding mannetjes en vrouwtjes die het voortplantingswater in het terrein bezochten. Er kwam vast te staan dat er

de laatste jaren vrijwel geen vrouwtjes meer naar het voortplantingswater kwamen en er is een sterk vermoeden dat de vrouwtjes door voedselgebrek niet meer genoeg energie en reserves kunnen opslaan om eieren af te zetten. Vermeldenswaardig is ook nog een foto die ondergetekende kreeg van Martin Manson. Martin woont aan de rand van de Heide van Duurswoude en zijn buurman had begin oktober bij een temperatuur van nog 18 graden een adulte adder op zijn wildcamera staan. Best bijzonder, deze moet dan de verharde weg Leidijk overgestoken zijn, mogelijk om voedsel te zoeken.

Heikikker

Foto: Wim Andela

- Ook Vlieland werd weer bezocht om de zandhagedis te monitoren, dit inmiddels alweer voor het twintigste jaar! Op 28-05-2023 werden op het traject Jachthaven in totaal 4 zandhagedissen waargenomen waarvan 3 geslacht onbekend en 1 vrouwtje. De vorige 3 jaren werden op dit traject respectievelijk 7-3-3 exemplaren waargenomen dus hier valt niets over te zeggen. Topjaar was 2004 met maar liefst 37 exemplaren! Op het traject Fortweg- Oostervallei werden net als vorig jaar 2 zandhagedissen waargenomen waarvan 1 mannetje en 1 geslacht onbekend. Topjaar op dit traject was 2007, toen werden maar liefst 38 zandhagedissen waargenomen!
- De andere monitoorder op Vlieland Carl Zuhorn trof op zijn traject Pad van Dertig zeereep tijdens 5 tellingen in totaal 7 zandhagedissen, een prachtig resultaat! Op Carl zijn andere traject Pad van Dertig, West trof Carl tijdens 6 tellingen in totaal 3 adulte en 1 juveniele zandhagedis wat voor dit traject een prima resultaat is. Hoofdoorzaak van de enorme achteruitgang van de zandhagedis is hoogstwaarschijnlijk het sterk verminderde voedselaanbod in de vorm van insecten.
- Tjeerd Geertsma trof op zijn traject Tolheksbos tijdens 4 tellingen in totaal 5 adders, 5 levendbarende hagedissen en 1 ringslang. Zoals al vele keren vaker gezegd blijft dit zeer kleine geïsoleerde heidesnippertje nog steeds geschikt voor reptielen! Op het traject Prikkendam Noord werd door Tjeerd tijdens 1 telling helaas geen enkel reptiel waargenomen.
- Erik Akkerman en Rene Hooft troffen op het traject Beetsterzwaag tijdens 4 tellingen in totaal 3 adders, 1 ringslang en 11 levendbarende hagedissen.
- Rene Hooft trof op zijn traject Tjonger net als vorig seizoen tijdens 2 tellingen geen enkel reptiel. Voorheen werden op dit traject fraaie aantallen ringslangen en soms een adder waargenomen, maar ze zijn helaas ook hier sterk achteruit gegaan.
- Jornt de Vries trof op zijn traject Catspoele tijdens 1 telling op 04-04-2023 maar liefst 10 levendbarende hagedissen en 3 adders. Op zijn traject Zwarte Meer trof Jornt tijdens 2 tellingen in totaal 1 adder, 1 ringslang en 2 levendbarende hagedissen.
- Auke van der Galiën trof op zijn traject Blauwe Bos- 1 tijdens 5 tellingen in totaal slechts 1 juveniele levendbarende hagedis en op zijn traject Blauwe Bos-2 tijdens 5 tellingen in totaal 4 adders en 5 levendbarende hagedissen. Ook heeft Auke dit jaar het traject de Miumer, Bakkeveen op zich genomen. Er werden tijdens 3 tellingen een juveniele adder en een juveniele levendbarende hagedis waargenomen. Prachtig dat dit traject sinds 2001 weer wordt gemonitord en er nog steeds reptielen aanwezig zijn!
- Jan de Wit trof op zijn traject Fochteloo Bonghaar Friese deel tijdens 5 tellingen in totaal 1 adder en 1 ringslang.

- Wichard Zuidersma trof op zijn traject Wijnjeterperschar tijdens 8 tellingen in totaal maar liefst 13 levendbarende hagedissen, 5 adders en 3 ringslangen.

- Jelle Hofstra trof op zijn traject Lippenhuisterheide tijdens 2 rondes in totaal 7 adders, 2 ringslangen en 1 levendbarende hagedis, een fraai resultaat!

- Ko Maring trof op zijn traject Heide van Allardsoog tijdens het gehele seizoen in totaal 3 adders, 5 adulte en 20 juveniele levendbarende hagedissen aan. Een bijzonder fraai resultaat. Ko meldde ook dat er in de eerste week van November op dit traject voor het eerst in de afgelopen 25 jaar

Levendbarende hagedis

Foto: Wim Andela

- een ringslang is waargenomen, een bijzondere waarneming!
- Johannes Schurer trof op zijn traject Schapepoel tijdens 9 tellingen in totaal 6 levendbarende hagedissen en slechts 1 adder. De laatste jaren nemen met name de aantallen adders op dit traject sterk af helaas.
- Henk v/d Berg trof op zijn traject SBB Oudehorne tijdens 20 bezoeken slechts 2 levendbarende hagedissen. In de onmiddellijke omgeving van dit traject zijn 2 goede ringslang broeihopen aangelegd maar helaas trof Henk dit seizoen geen enkele ringslang op zijn traject. Hopelijk wordt dit in de toekomst weer beter.
- Andre Akkerman trof op zijn traject Ketliker Skar tijdens 2 tellingen in totaal 5 adders wat voor dit traject een prima resultaat is.
- Sjoerd Prins trof op zijn traject Delleburen dit seizoen vooral een behoorlijk aantal levendbarende hagedissen maar Sjoerd had zijn gegevens in het invoerportal van Tel Mee ingevoerd waar ze door een computerstoring helaas verloren zijn gegaan. Volgend seizoen voert Sjoerd ze direct in het Reptielen invoerportal in.
- Door de RAVON werden dit jaar ook een aantal reptielenexcursies in Friesland georganiseerd onder de enthousiaste en deskundige leiding van Tariq Stark, o.a. naar de Heide van Duurswoude en Delleburen, wat een groot succes was, het is altijd erg leuk om met een groep enthousiaste reptielenliefhebbers het veld in te gaan en kennis en ervaring uit te wisselen!
- Christiaan de Vries heeft dit seizoen het gebied Slotplaats Bakkeveen net als vorig seizoen opnieuw zeer grondig gemonitord en trof opnieuw hoge aantallen adders en levendbarende hagedissen. Ook trof Christiaan een adderdans welke hij prachtig gefotografeerd heeft. De dieren verliezen tijdens dit moment totaal hun schuwheid. De adderdans houdt in dat 2 paringsbereide adder mannetjes via een dans uitmaken wie van de 2 mannetjes met een vaak in de nabijheid liggende vrouwtjes adder mag paren. De mannetjes richten zich op en kronkelen om elkaar heen. Hierbij proberen ze elkaar naar de grond te drukken en hun kop hoger te houden dan die van hun rivaal. Oudere grotere mannetjes zijn hierdoor normaal gesproken in het voordeel. Het indrukwekkende gif apparaat van de adder wordt nooit ingezet tijdens de adderdans. Totaal liep Christiaan 13 trajecten waarbij maar liefst 178 adders en 272 levendba-

Ringslang

Foto: Wim Andela

rende hagedissen werden waargenomen. Samen met de losse waarnemingen kwam Christiaan zelfs op een totaal van 236 adders en 734 levendbarende hagedissen! Eigenaar Natuurmonumenten werkt ook geweldig mee om het gebied voor reptielen geschikt te maken en te houden. De snoeivrijwilligers van NM worden goed aangestuurd door Hans Oosterhaven van NM en stagiaire Melissa Blaauw heeft een afstudeerproject op deze locatie nl. het verbeteren van leefgebieden voor reptielen en noordse winterjuffers (deze zeldzame libel

Adderdans

Foto: Christiaan de Vries

overwintert meestal in dezelfde leefgebieden die geschikt zijn voor reptielen en stelt min of meer dezelfde eisen) door kleinschalige ingrepen . Er wordt met name aan de zonzijde van leefgebieden geen opslag meer rigoureuus eens per 3-5 jaar verwijderd maar pluksgewijs en buiten voor reptielen kwetsbare periodes. Christiaan is momenteel bezig met het maken van een soort van protocol m.b.t. het beheer van deze terreinen. Al met al een hele positieve afsluiting van dit verslagje!

Veel monitoorders komen niet aan de beoogde 7 telrondes toe waarvan 4 in het voorjaar en 3 in het najaar, het zou mooi zijn als jullie proberen 7 telrondes te lopen. Tot slot wil ik alle monitoorders weer bedanken voor hun enorme inzet en enthousiasme het afgelopen seizoen en wens jullie allemaal een goede gezondheid en hopelijk vele fijne uren in het veld met hopelijk veel prachtige waarnemingen!

Wim Andela
W.Andela1@KPNplanet.nl
058-2882693

De natuur is vaak dichterbij dan je denkt. In deze rubriek laten we je graag zien hoe je de natuur kunt beleven vanuit je eigen huis of buurt. Mensen met een tuin, klein of groot, maar ook mensen met een leuk groen balkon o.i.d. vertellen over hun natuurbeleving in de eigen directe omgeving. Zij vertellen hoe ze omgaan met de natuur die zo dichtbij is. Hebt u ook een mooi tuinverhaal te vertellen ? Bel of mail de redactie (zie voorblad met adressen) en wij komen bij u langs om er samen een inspirerend verhaal van te maken.

Natuur dichtbij huis

Kijk om je heen, zie de natuur

De tuin van Jan en Wietske de Vries, Gorredijk

Het is dit jaar 45 jaar geleden dan Jan en Wietske op dit mooie plekje kwamen wonen. Een klein boerderijtje waar 8 koeien, een paard en de stier samen met de oude bewoners hun leven leefden. De boerderij was nogal gedateerd, de tuin was een gebruikstuin zonder opsmuk. Een prima basis vonden Jan en Wietske om het geheel naar hun hand te zetten. Bloed, zweet en tranen, maar dan heb je ook wat! Het waardevolle van een tuin die zich samen met de bewoners ontwikkelt, zie je aan de inrichting. Een tuin die al die jaren meebeweegt met hun leven, met zowel voor de bomen als voor de mensen de nodige fysieke, soms blijvende, hobbels.

De Streek 8
Terwispel
(bij Gorredijk en Drachten)
Telefoon 0513-464994
www.vbn-parket.nl

Dagelijks
geopend tot 18.00 uur
donderdag tot 21.00 uur
zaterdag tot 16.00 uur

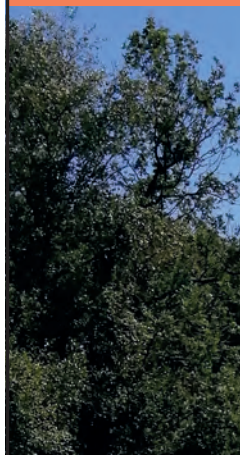
PARKETBOERDERIJ VBN-TERWISPEL

ADVOCATENKANTOOR

Floen

OMGEVINGSRECHTADVOCAAT

advies, mediation en rechtsbijstand

GRATIS
Eerste gesprek
0516-481171

GRATIS
Juridisch
inloopspreekuur
elke vrijdag
16:30 - 17:30 uur
Bibliotheek
Gorredijk

www.advocatenkantoorhoen.nl
info@advocatenkantoorhoen.nl

Taxi MOLL

Wetterkant 2
8401 GC Gorredijk
info@taximoll.nl
www.taximoll.nl

0513 46 13 55

veenstra ✓

zonwering & woningstoffering

Stationsweg 33
8401 DL Gorredijk

T 0513 465708
F 0513 461954

www.veenstragorredijk.nl
info@veenstragorredijk.nl

autodistribution
SWIERINGA AUTOMATERIALEN

Gorredijk Heerenveen Sneek

Wat u beweegt, houdt ons bezig

HAARDEN EN KACHELS
TOER- EN SPORTRIJWIELEN
GAS- EN WATERLEIDING
GASFORNUIZEN EN KOMFOREN

J.E. DE JONG

Hoofdstraat 15-17 - Gorredijk - Telefoon 0513-461357

**'t zit in
onze natuur**

**DE BAKKERS
VAN VERLOOP**

www.debakkersvanverloop.nl

Etos

Albert Heijn
Gorredijk

Gall-Gall
SINCE 1894

Hofland 1 - 8401 SH Gorredijk
Telefoon (0513) 46 23 80
info@albertheijn-gorredijk.nl
www.facebook.com/ahgorredijk

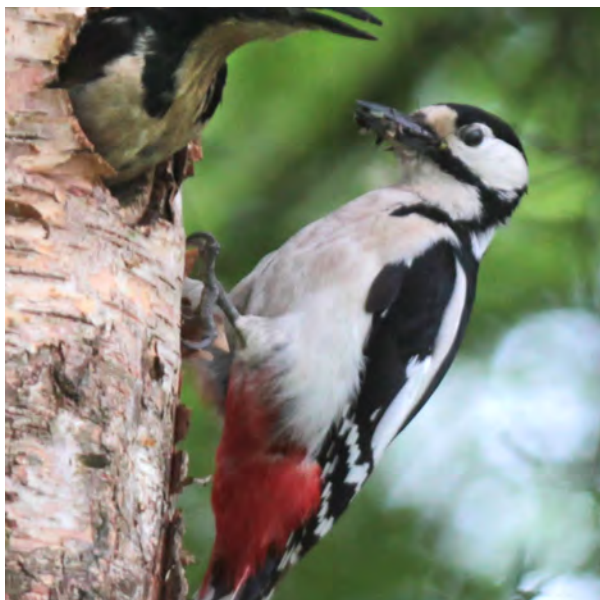
Pony of vijver?

Dochterlief wenste ooit een pony en dat kreeg de instemming van Jan en Wietske. Er was een mooi stalletje beschikbaar, en er was voldoende ruimte met het grasland naast de deur. Toen de dochter andere interesses kreeg, verhuisde de pony naar een nieuw plekje. En tja, dan zit je met een stuk grasveld bij de tuin wat opeens gemaaid moet worden. Jan en Wietske lieten er geen gras over groeien en groeven een enorme vijver op de bewuste plek. Deze vormt nu het hart van de tuin en trekt veel dieren en planten aan. De ijsvogel is regelmatig een hongerige gast, op zoek naar visjes, salamanders en insectachtigen. Allerlei vogels badderen en drinken er, zoals meerkoet, waterhoen, wilde eenden en, heel bijzonder, de waterral. Ook vele planten vinden een plekje langs het water. Voor de mensenfamilie is er een mooi tuinhuisje met grote vlonder aan de vijverkant. Er kan gezwommen worden en in de winter is er op geschaatst. De tuin is omzoomd door (inmiddels) oude elzenbomen, zodat de tuin, met de vijver als stralend middelpunt een fijne, beschutte plek is geworden.

Kijken en doen

Jan is in zijn werkzame leven fotograaf voor de Leeuwarder Courant geweest en fotografeert nu hobbymatig. Fotografen kijken scherp, zien alle details. En dat is te merken. Er ontgaat hem niet veel. In de tuin

hangt een zelfgemaakte, uitnodigende nestkast voor de grote bonte specht. De ingang zodanig gemaakt dat het dicht lijkt, maar door de grote bonte specht gemakkelijk open gehakt kan worden. Met succes, want een stelletje grote bonte spechten heeft er in gebroed en jongen gekregen. Het viel Jan op dat ouders elkaar afwisselden met het voeren, maar altijd even wachtten. Waarop? Wat was dat voor moment? Het bleek dat wanneer de ene ouder binnen was bij het kroost, de ander eerst op de nestkast tikte, waarna de 'binnen-ouder' naar buiten kwam en de ander met voer naar binnen ging.

Zo'n 25 jaar geleden waren er in de weilanden rondom nog volop grutto's en kieviten aanwezig. Jan, actief weidevogelbeschermmer, zag met lede ogen dat er vaak nesten leeggeroofd waren. Vast een vos, dacht men destijds. Jan had de hem bekende kievitsnesten in het maisland om de dag een stukje verplaatst tot ze uiteindelijk aan de rand van de sloot lagen. Geen gevaar meer, de ploegende boer kon aan het werk. Helaas bleken ze toch verloren te zijn gegaan. Was de sluwe

vos misschien zijn spoor gevolgd? Maar dat leek uitgesloten. Het moet een steenmarter zijn geweest, die toen, zij het minder bekend, ook al in weidegebieden rondstruinden. Steenmarters zijn slim. Ze horen wanneer de kuikens in het ei op het punt staan eruit te komen. Voor de steenmarter hét moment om toe te slaan. Dat is ook natuur, aldus Jan en Wietske. Op hun erf was de steenmarter ook actief. Hij deed zich tegoed aan 4 kippen, een haan en een handvol andere vogels. Onlangs heeft Jan geduldig gewacht op de steenmarter, die onder de vlonder bij de vijver vandaan kwam. Een mooie foto is het resultaat. Momenteel is de steenmarter minder actief. Voor de zekerheid heeft Jan nestkasten 'marterproof' gemaakt. D.w.z. een schuin, glad dak erop en de nestopening verlengd door een extra blokje hout of een pijpje erin, om te voorkomen dat de steenmarter de nestkasten leeg hengelt. Een breed stuk plastic (tijdelijk) om de boomstam

gewikkeld kan de steenmarter ontmoedigen, daar kan hij niet overheen klimmen. Alle beetjes helpen en de nesten zijn veiliger.

De blauwe ceder

Het is symbolisch voor de manier waarop Jan en Wietske met de natuur leven. Niet teveel ingrijpen maar meebewegen, de inheemse planten en bomen koesteren, alles zoveel mogelijk in zijn waarde laten groeien en vooral genieten van al dat leven. Het maaibeeld is hierop aangepast. Mooie stukjes grasveld met paardenbloem, madelief, pinksterbloem etc. wordt zo lang mogelijk ongemoeid gelaten.

De tuin herbergt overigens wel een aantal bijzondere bomen. Dat is te danken aan één van hun zonen. Die vroeg op zijn vierde (!) verjaardag een blauwe ceder als cadeau. En natuurlijk kreeg hij die. Wonderlijk was het dat precies op zijn 40e verjaardag de ceder tijdens een storm omwaaide ! Ieder jaar vroeg hij een andere

boom, hier en daar staan er nog wat van. Zoals de Italiaanse populier, inmiddels de hoogste boom in de omgeving. Jan en Wietske koesteren alle bomen. Er staan ook nog stokoude appelbomen die soms veel, soms weinig appels dragen. Prachtige, knoestige stammen, ze hebben hier en daar wat ondersteuning nodig, maar ze zijn er nog steeds. En de majestueuze kastanjeboom is een pronkstuk in de tuin geworden en is op warme dagen een heerlijk koele plek om te vertoeven. Hoewel de boom te kampen kreeg met een ziekte, is deze gelukkig niet fataal geworden. Wie weet hielp het knoflookmengsel wat Wietske voor de boom bereidde en liefdevol op de stam smeerde.

Wietske heeft jarenlang de moestuin bewerkt. Ze is altijd heel bewust met de planten omgegaan. Biologisch, er is nooit een korreltje bestrijdingsmiddel op het erf geweest. Dan krijg je vanzelf een bepaalde balans in de tuin. Daar getuigen ook de vele vogels van. Neem de boomklever, de groene spechten en de nijlganzen. Die laatste twee hadden een nest gekraakt van eksters in een hoge zeeden. Ze waren er boven op geploft, het dakje, wat eksters maken op hun nest kon daar niet tegen.

Maar ook deze nijlganzen waren welkom en gingen er eieren leggen en broeden. Op een dag waren ze echter verdwenen.

Ook het nest vol eieren was leeg. Jan en Wietske hebben zo hun vermoedens (toch weer een vermaleddijde steenmarter? Een bunzing?). Ze accepteren deze ingrepen van de natuur, dat hoort erbij.

Een tuin als een leven. Gerimpeld, met oude elementen, met nieuwe aanwas. Maar bovenal: een tuin met liefde.

JH

Eindejaars plantenjacht in de gemeente Opsterland

Door Frank van Gessele

Voor het 10e jaar op rij organiseerde FLORON tussen Eerste Kerstdag en 3 januari de Eindejaars Plantenjacht. De organisatie vroeg plantenliefhebbers een uur te gaan wandelen en te zoeken naar bloeiende planten. De resultaten, individueel of als groep, konden via een meldingsformulier op de website of via een speciale app aan FLORON worden doorgegeven. Van de ingestuurde gegevens is een lijst gemaakt van alle gevonden soorten.

Omdat de plantenjacht al tien jaar georganiseerd wordt, is een goed beeld ontstaan van de effecten van het

weer op de plantengroei. In Nederland hadden we begin december te maken met een korte vorstperiode en zelfs plaatselijk sneeuw. De resterende weken in de laatste maand van het jaar waren juist uitgesproken zacht. Door de combinatie van een paar koude nachten opgevolgd door warme weken zijn dit jaar veel voorjaarsbloeiers waargenomen. Sneeuwkllokjes en speenkruid zijn regelmatig gemeld. Ook winterbloeien- de bomen en struiken zoals hazelaar en zwarte els stonden al te bloeien. Daarentegen heeft de korte vorstperiode in december veel bloeiende planten de das om gedaan. Zo verdwenen knop- kruid en vergeet-mij-nietjes onmiddellijk. Paarse dovenetel en klein kruiskruid leken zich weinig van de kou aan te trekken.

Gedurende de telling waren de weersomstandigheden zacht maar vooral ook heel nat. Deelnemers lieten zich niet uit het veld slaan. Ondanks de vele regen kwamen meer dan 1400 tellingen van plantenliefhebbers uit het hele land bij FLORON binnen (fig. 1). De top 10 van de meest gevonden winterbloeiers bestaat net

Figuur 2

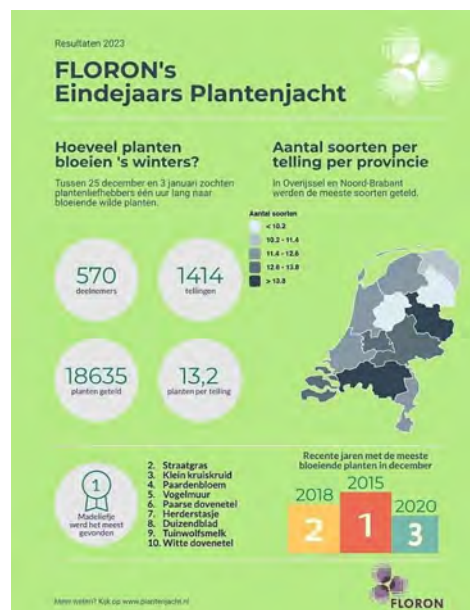
als eerdere jaren uit soorten die het grootste deel van het jaar of jaar- rond bloeien. Tij- dens milde win- ters of op zonnige en windluwe plekken zijn deze soorten in staat hun najaarsbloe- i te rekken. In to- taal werden 535 wilde of verwilderde plantensoorten bloei- end waargenomen. In de top 3 staan madeliefje (1194 keer geteld), straatgras (1093 keer geteld) en klein kruiskruid (930 keer geteld).

In de Gemeente Opsterland werden tien tellingen gedaan in het midden en westen van de gemeente (fig. 2); uit het oostelijk deel kwamen geen tellingen binnen.

Als we de resultaten uit Opsterland (tabel 1) vergelijken met het landelijke beeld zien we niet veel verschil-

Kluwenhoornbloem, Tijnje, 30-12-2023

Figuur 1

len. De top 7 komt eigenlijk goed met mekaar overeen. Soorten als duizendblad, witte dovenetel en gewone melkdistel werden in Opsterland echter veel minder gezien dan landelijk. Landelijke top 25-soorten als gewone kropaar, bezemkruiskruid en gewoon jakobskruiskruid werden in deze gemeente nergens bloeiend aangetroffen. Daarentegen werden tuinwolsmelk, kluwenhoornbloem en (verwilderde) tuinviooltjes weer vaker gezien dan gemiddeld in het land.

In Gorredijk-Centrum en Lippenhuizen werden de meeste soorten gezien (tabel 2). Opvallend waren hier o.m. bloeiende dotters en de Aziatische veldkers, een broetje van de kleine veldkers, als verstekeling ingevoerd, in 2009 voor het eerst in Nederland aangetroffen en inmiddels landelijk verspreid. Bloeiende hazelaars werden gemeld uit Tijnje, Nij Beets en Hemrik. In Beetsterzwaag werd al een bloeiende vroegeling gezien.

Na tien jaar maakt FLORON nu de balans op en zal binnenkort een onderzoek naar de resultaten uit tien jaar onderzoek naar winterbloeiers publiceren.

Tabel 1. Ranglijst winterbloeiers vergeleken
Gem. Opsterland en landelijk

soort	OPST.	NEDERL.
madeliefje	1e	1e
straatgras	1e	2e
klein kruiskruid	1e	3e
paardenbloem	7e	4e
vogelmuur	1e	5e
paarse dovenetel	7e	6e
herderstasje	6e	7e
duizendblad	19e	8e
tuinwolfsmelk	1e	9e
witte dovenetel	27e	10e
kluwenhoornbloem	7e	11e
canadese fijnstraal	14e	12e
klein streepzaad	11e	13e
kleine veldkers	12e	14e
gewone melkdistel	27e	15e
gewone kropaar	-	16e
bezemkruid	-	17e
scherpe boterbloem	27e	18e
hazelaar	19e	19e
gewone hoornbloem	12e	20e
gewoon jakobskruid	-	21e
hoge fijnstraal	27e	22e
grote ereprijs	27e	23e
boerenwormkruid	27e	24e
reukeloze kamille	19e	25e
raapzaad	14e	-
akkerereprijs	14e	-
aziatische veldkers	17e	-
gewone spurrie	17e	-
tuinviooltje	7e	-
bleekgele droogbloem	22e	-
schijnaardbei	22e	-
gewone dotterbloem	22e	-
zilverchildzaad	22e	-
gele kamille	22e	-
es	27e	-
gele helmbloem	27e	-
gestreepte dovenetel	27e	-
herik	27e	-
hoenderbeet	27e	-
muurfijnstraal	27e	-
kruipklokje	27e	-
peen	27e	-
tijmeprijs	27e	-
vroegeling	27e	-
zandhoornbloem	27e	-
zandraket	27e	-
narcis	27e	-

Tabel 1

Tabel 2. Resultaten FLORON Eindejaars plantenjacht 2023/2024											
Gem. Opsterland	26-dec	27-dec	28-dec	29-dec	29-dec	30-dec	30-dec	31-dec	1-jan	3-jan	TOT
	GDK1	GDK2	LIP1	TWP	BZW1	TNI	BZW2	LIP2	HEM	NBE	
1 Akkerereprijs			X		X		X		X	X	5
2 Aziatische veldkers	X		X	X		X					4
3 Bleekgele droogbloem	X			X							2
4 Boerenwormkruid	X										1
5 Canadese fijnstraal		X	X		X		X	X			5
6 Duizendblad	X		X							X	3
7 Es							X				1
8 Gele helmbloem	X										1
9 Gele kamille			X		X						2
10 Gestreepte dovenetel				X							1
11 Gewone dotterbloem	X	X									2
12 Gewone hoornbloem		X	X	X	X		X		X		6
13 Gewone melkdistel				X							1
14 Gewone spurrie	X		X			X			X		4
15 Grote ereprijs				X							1
16 Hazelaar						X			X	X	3
17 Herderstasje	X	X	X		X	X	X	X	X	X	9
18 Herik		X									1
19 Hoenderbeet							X				1
20 Hoge fijnstraal			X								1
21 Klein kruiskruid	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	10
22 Klein streepzaad	X	X	X	X	X		X			X	7
23 Kleine veldkers	X		X	X				X	X	X	6
24 Kluwenhoornbloem	X	X	X		X	X	X		X	X	8
25 Kruipklokje				X							1
26 Madeliefje	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	10
27 Muurfijnstraal	X										1
28 Narcis										X	1
29 Paardenbloem	X	X	X	X	X			X	X	X	8
30 Paarse dovenetel	X		X	X	X	X	X	X		X	8
31 Peen						X					1
32 Raapzaad	X	X	X	X		X					5
33 Reukeloze kamille	X						X			X	3
34 Scherpe boterbloem						X					1
35 Schijnaardbei							X			X	2
36 Straatgras	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	10
37 Tijmeprijs				X							1
38 Tuinviooltje	X		X	X	X	X	X		X	X	8
39 Tuinwolfsmelk	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	10
40 Vogelmuur	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	10
41 Vroegeling							X				1
42 Witte dovenetel				X							1
43 Zandhoornbloem							X				1
44 Zandraket			X								1
45 Zilverchildzaad				X	X						2
TOTAAL aantal soorten:	22	14	22	21	16	16	18	10	14	18	

GDK1=Gorredijk-Centrum; GDK2=Gorredijk-Oost; LIP1 en LIP2=Lippenhuizen; TWP=Terwispel;
BZW1 en BZW2=Beetsterzwaag; TNI=Tijnje; HEM=Hemrik; NBE=Nij Beets.

Tabel 2

Grote lijster ((kreaklyster))

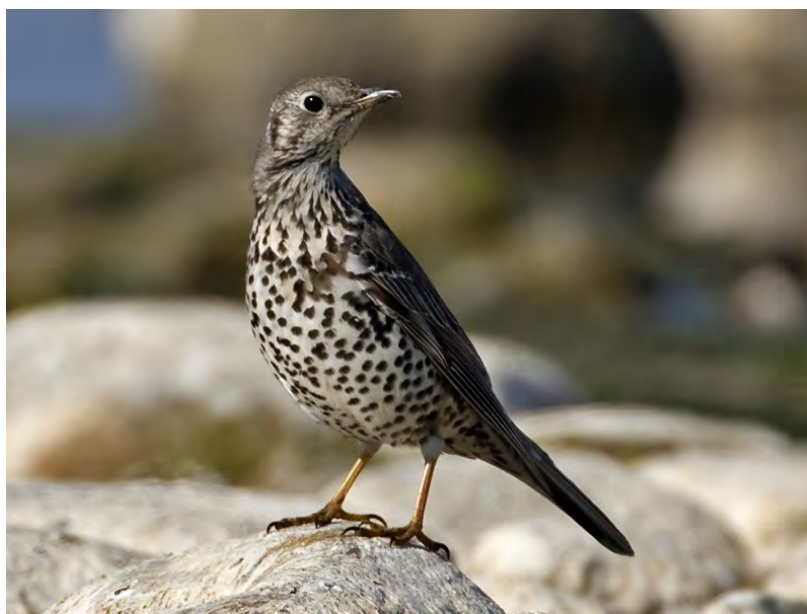
De familie lijster is een omvangrijke familie. Wereldwijd zijn er zo'n 170 soorten. Die krijg je niet zomaar bij elkaar in één artikel... Helaas staat ook deze vogelsoort hier en daar onder druk. Neem de grote lijster, de *Turdus viscivorus*. Sinds enkele jaren op de Rode lijst als kwetsbaar omschreven. Voedselgebieden verdwijnen of veranderen. Hun ideale habitat is een kleinschalige landschap en bosrijke delen op hoge zandgronden. Helaas worden die ook schaarser. Sinds 1995 neemt het aantal grote lijsters landelijk af. De Grote lijster is lang een vertrouwde verschijning geweest in Nederland. Maar vooral in het zuidelijk deel neemt de soort af. Er zijn ongeveer 8700-10.500 broedparen geteld tussen 2018-2020 (sovon)

Het is niet duidelijk wat nu precies ten grondslag ligt aan de teruggang van de Grote lijster. Is er een overkoepelende verklaring voor dit landelijk fenomeen? De al eerder genoemde teloorgang van voedselgebieden speelt een rol. Grote lijsters zijn gevoelig voor strenge winters, dan zakt de stand ook in. Opmerkelijk is dat de eierschalen van Grote lijsters aanmerkelijk dunner zijn geworden in de loop der tijd. Bij andere soorten komt dat door een teveel aan stikstof in het milieu, maar of dit bij de Grote lijster ook zo is moet verder worden onderzocht.

De Grote en de kleine

Vaak worden de zanglijster en de grote lijster op één hoop gegooid. Maar de naam zegt het al: de grote lijster is groter dan de zanglijster. Daarnaast staat de grote lijster op de grond rechter opgericht dan de zanglijster en bij het zoeken naar wormen kijken ze scheef met de kop naar de grond. Merels doen dit ook. Een merel is dan ook familie van de grote lijster. De Friezen lossen dat wat ingewikkeld op: een merel is een klyster, een lijster is een lyster. In de vlucht kan men de grote lijster herkennen aan de witte, buitenste staartpennen. Zijn sterk golvende vlucht lijkt wel wat op die van een specht.

Hoe en waar leeft de grote lijster

De grote lijster is gedeeltelijk een standvogel. Vanuit Noord-Europa (ook Nederland) trekken ze in de winter naar Frankrijk en Spanje. Maar er zijn grote lijsters die blijven, aangevuld met overwintelaars afkomstig uit Scandinavië en Rusland. Voedsel bepaalt de leefomgeving. In de zomer eet de grote lijster hoofdzakelijk regenwormen, insecten, spinnen, sprinkhanen en slakken. In de winter is zijn belangrijkste voedsel diverse bessen. Zijn naam -*Turdus viscivorus*- duidt daar al op. Deze naam refereert aan de bessen van de maretak, het favoriete besje van de grote lijster.

De grote lijster nestelt meestal hoog in bomen. Nadeel is dat het nest minder goed tussen de bladeren verborgen is en in het vroege voorjaar zelfs helemaal zichtbaar. Hierdoor wordt het nest vaak door eksters en gaaien gevonden. Maar vergis je niet, de grote lijster verdedigt zijn nest fel en onbevreesd. Zelfs katten kan hij verdrijven.

In februari-maart kan men de zang van de grote zanglijster horen op zijn geliefde plekje ergens hoog in een boom. Zingt daar graag in de regen en avondschemering. Het is wel een langslaper, want vroeg in de morgen hoor je ze niet. Overdag, maart, miezerig weer, dat zijn de beste omstandigheden om een grote lijster te horen en te zien. Bij regenachtig en windiger weer heeft de grote lijster een speciale manier van zingen. Daarom wordt hij in sommige streken ook wel 'weerhaan' genoemd. Zijn 'dagelijkse' zang lijkt op die van de merel, maar nee, het klinkt sneller met minder variatie. Het lijkt ook wel wat op de zang van de zanglijster maar die zingt veel uitbundiger. Het lied van de grote lijster kenmerkt zich door een soort weemoedigheid. Dat komt omdat bijna elke toon aan het eind daalt in hoogte en ook de laatste noot is meestal laag. (bron: wat zingt daar? Dick de Vos).

De toekomst

Allereerst zorgt de grote lijster zelf voor zijn toekomst. Tegen het eind van de winter verlaten ze de groep en zoeken met een partner een territorium. Hun nest in een hoge boom wordt al vroeg door man en vrouw samen gemaakt, want het stel wil in februari maart aan de slag. Dan is er straks genoeg voedsel aanwezig voor het kroost, zo is blijikbaar de redenatie. Bovendien kunnen ze dan in het seizoen nóg een legsel produceren. Het vrouwtje legt doorgaans 3-5 eieren. Het broeden is vrouwenwerk. Ze verlaat een keer of tien per dag het nest voor een pauze van 20 minuten. Manlief zorgt ervoor dat ze eten krijgt. De jongen zitten zo'n 12-15 dagen op het nest en worden na het uitvliegen ook nog 12-15 dagen gevoerd. Dat laatste is het werk van de man, want het vrouwtje begint na het uitvliegen meteen aan een tweede legsel.

Om zijn voortbestaan te ondersteunen, heeft de grote lijster in ons land hulp nodig van de mens. Een vogelvriendelijke tuin, grasvelden en weilanden met inheemse grassoorten en kruiden, hoge bomen, struiken om te schuilen, het helpt allemaal. Vanuit de overheid zou je maatregelen wensen die zorgen voor gifvrije landerijen en milieumaatregelen zodat de leefomgeving voor de grote lijster en andere soorten verbetert. Dan kunnen we nog lang genieten van deze mooie, trotse zanger.

(Bron: vogelbescherming, wikipedia, sovon, boek Dick de Vos, diverse eigen boeken)

KrektDijksma reclame

**in beweging
met kleur**

www.krektdijksma.nl

CULIVENTS®
BIOLOGISCHE EN DUURZAME CATERING

Ambachtelijke catering bij jou op locatie?
Totale ontzorging voor je bedrijfsfeest, bruiloft,
tuinfeest, uitvaart, zakelijke lunches & meer

Kijk op www.puurculivents.nl voor meer informatie

Culivents BV Tolhuisleane 5 8401 GA Gorredijk Tel: Ruben 0634344605 Imke 0634958570 Email: info@puurculivents.nl

Marije Geertsma
FOTOGRAFIE

info@marijegeertsma.nl

administratiekantoor

Jan Kort

Molenwal 17
8401 CD Gorredijk

info@jankort.nl
Tel: 06 50271738

Samen veilig
& gezond

info@medprevent.nl

085-044 12 44

medprevent.nl

*Schilders
met hart
voor uw huis*

- Onderhoud
- Nieuwbouw
- Glas
- Wandafwerking

J. Tenge
Schildersbedrijf

Stationsweg 46 • 8401 DR Gorredijk
Tel. 0513 - 462896 • Mob. 06 - 50254038
E-mail: info@tenge-schilders.nl
Internet: www.tenge-schilders.nl

Voor Particulieren en bedrijven

Planten voor uw tuin
koopt u natuurlijk
rechtstreeks bij de kweker!

NU OOK SCHETSSERVICE

Gespecialiseerd in coniferen, heesters,
laanbomen, rhododendrons, buxus enz.
Deskundig advies.

Visser Plant

Boomkwekerij / Plantencentrum

Bütewei 12 - 8408 HC Lippenhuizen
Telefoon 0513 - 46 15 78

UW HUIS, ONZE SPORT!

- ✓ Kennis
- ✓ Antwoorden
- ✓ Ideeën
- ✓ Contacten
- ✓ Tijd
- ✓ Enthousiasme

Wilt u een makelaarsteam
met deze combinatie?
Bel 0513 - 46 01 01

Badweg 30
8401 BL GORREDIJK
info@sierdmoll.nl

www.sierdmoll.nl

Sierd Moll
MAKELAARS

Herpetofauna op Samos (Deel 1)

Van 11 tot en met 20 mei 2023 bezocht ik samen met mijn vrouw het Griekse eiland Samos. De temperatuur lag deze dagen tussen de 20 en 28 graden en het was hoofdzakelijk zonnig weer. Samos ligt in de Egeïsche zee en is van west naar oost ongeveer 44 km lang en van noord naar zuid 19 km lang. De bevolking bestaat uit ongeveer 35000 inwoners van wie er 9000 in de hoofdstad Samos-stad wonen. Samos ligt op dezelfde hoogte als de Griekse hoofdstad Athene (ligt links van Samos) en op 1,2 km afstand van Turkije.

Samos is een van de meest bergachtige Griekse eilanden en alleen het meest zuidoostelijke gedeelte is hoofdzakelijk vlak en daar verbleven we in het plaatsje Ireon. De afstand tussen Ireon in het westen en Pythagorion in het oosten van dit gedeelte bedraagt ongeveer 7,5 km. Vanaf Ireon naar het noordwesten naar Mili en dan naar het oosten naar Hora en vervolgens naar Pythagorion is goed te doen met de fiets. Ook gaat er een fietspad langs het strand van Ireon naar Pythagorion.

Hardoen Foto: Wim Andela

Donderdag 11 mei 2023

Om 09.00 landde ons vliegtuig op het vliegveld ten westen van Pythagorion. En direct nadat we in Ireon bij ons appartement waren aangekomen en de bagage gedropt hadden gingen we fietsen huren in Ireon. We reden over de brug over de Imvrasos rivier richting Pythagorion over de hoofdweg en zagen na 5 minuten aan de rechterkant van de weg 2 forse hardoens (*Laudakia stellio*) op een stapelmuurtje. Hierna namen we de afslag naar rechts richting het Ireon monument wat bestaat uit wat overgebleven stukjes muur van voormalige bebouwing. Langs het weggetje hier naartoe werden in totaal maar liefst 16 hardoens waargenomen op muurtjes, steenhopen en gebouwtjes. Meestal 2 volwassen dieren bij elkaar en 1 of 2 jonge dieren erbij. In een kleine olijfbosgaard werden al snel 4 slangenoohagedissen (*Ophisops elegans*) waargenomen. De

Scheltopusik Foto: Wim Andela

temperatuur bedroeg vandaag 21 graden, perfect fietsweer! Hierna fietsten we linksaf richting Pythagorion langs het strand en zagen daar o.a. 9 kuifleeuwvissen, 5 bijeneters, 1 gaai, 1 gele kwikstaart en een paartje Eleonora valken. Rond het houten bruggetje over de Ag. Ioannis rivier zagen we in totaal 7 balkanbeekschilpadden (*Mauremys rivulata*) en een groot aantal middelgrote vissen waarschijnlijk harders. Aan het begin van de avond vanaf Ireon een stuk naar het westen gelopen naar Papa Beach en hier hoorden we een aziatische steenpatrijs roepen. Ook veel roepende zomertortels hier welke we gedurende de gehele vakantie op vele plekken hoorden en waar ook veel op gejaagd wordt getuige de vele jachtpatroonhulzen waar de grond soms mee bezaaid lag.

Vrijdag 12 mei 2023

Vandaag met de telelens naar het weggetje gegaan richting het Ireon monument. Met de telelens waren de hardoens hier vanaf een mooie afstand zeer fraai te fotograferen. Totaal telden we hier nu 15 exemplaren. Bij de eerste van de in totaal 6 goede plekken om hardoens te fotograferen was er een "fraaie" "bijvangst" 'nl. toen ik met het statief met camera en telelens erop over een muurtje zou klimmen zag ik een scheltopusik liggen in een veldje wat hoog begroeid was met een uitbundige vegetatie en deze kon na een duik gemakke-

In het verleden draaide het hele leven om bomen. We tooïden ons met hun bloemen we aten hun fruit, we kleeadden ons met hun bladeren en vezels, we zochten onderkomen onder hun takken. We klommen erin om ons te beschermen tegen roofdieren. We warmden ons aan hun brandhout, sneden stokken uit de stam om onze oude botten te ondersteunen en onze aanvallers weg te slaan. Het was dik aan tussen de bomen en ons. Wat is het vandaag gemakkelijk om te vergeten hoe innig we met de natuur omgingen, nu we ons in ultramoderne kantoren bewegen tussen de meest geavanceerde machines en computers die in een oogwenk de hoogste prestaties leveren.

Tenzin Gyatso, veertiende Dalai Lama

De Rounte
Speciaalzaak in natuurvoeding
Formanjestrijtte 2
8401 VK Gorredijk
tel. 0513 463375

Biologische producten staan voor
een duurzame landbouw en dierenwelzijn

- Advies
- Snoeien
- Houtwerk
- Kappen
- Grondwerk
- Stobbenfrezen

Tel 06 205 08 207
info@deboomsnoeiman.nl
www.deboomsnoeiman.nl

lijk gepakt worden en daarna fraai gefotografeerd worden. De scheltopusik (*Ophisaurus apodus*) is een enorme hazelworm die een lengte van 1m40cm kan bereiken. Het dier bijt helemaal niet bij vastpakken maar is erg rustig. De beste tijd om het dier te vinden is in de maand mei, in de andere maanden van het jaar wordt het dier zelden waargenomen. Het voedsel van de scheltopusik bestaat vnl. uit slakken en er worden 6-10 eieren gelegd. Tijdens het fotograferen wandelde mijn vrouw even richting het strand en trof daar een wormslang (*Typhlops vermicularis*) in het gras en op een stapelmuurtje een juveniele reuzensmaragdhagedis (*Lacerta trilineata*), later werd er op een ander muurtje in de buurt ook nog een juveniele reuzensmaragdhagedis aangetroffen en schoot er een adulte reuzensmaragdhagedis razendsnel de weg over. Verder nog een slangenooghagedis aan de rand van de weg en in totaal 7 gaaien. Bonte kraaien, houtduiven en Turkse tortels kwamen we alle dagen op alle plekken veelvuldig tegen. Langs wat kleine slootjes vlak bij de kust in de buurt van Pythagorion hoorden we enkele aziatische meerkikkers (*Pelophylax bedriagae*) roepen en vlogen er 5 bijeneters en een slangenarend.

Zaterdag 13 mei 2023

Vandaag extra vroeg opgestaan en naar de open zandvlakte langs de kust tussen Ireon en Pythagorion gegaan. De temperatuur was 20 graden en er stond een behoorlijk harde wind. Er werd slechts 1 slangenooghagedis waargenomen en door stenen te keren werden er in totaal 6 schorpioenen gevonden. Ook vlogen er 3 Griekse wimpelstaarten. Dit viel wat tegen we hadden in ieder geval op moorse landschildpad (*Testudo graeca*) gehoopt, deze vonden we op Lesbos in 2022 in hetzelfde soort biotoop. Hierna zijn we naar de Imvrasos rivier gegaan net ten oosten van Ireon. Alleen in het allerlaatste gedeelte wat in zee uitmondt stond nog een beetje water wat stilstond en niet meer de zee instroomde. Vanaf het strand richting de brug over de rivier troffen we in totaal langs de oever 5 adulte reuzensmaragdhagedissen. In het water bij de brug zagen we slechts 1 balkanbeekschildpad en 1 Aziatische meerkikker. Na goed en lang kijken kon er geen enkele kikkervis worden gevonden, de waterhoudende plekken vallen jaar op jaar vroeg in het jaar droog wat hoogstwaarschijnlijk dramatische gevolgen heeft voor de stand van de amfibieën. Verder hier nog een paartje kleine zilverreigers en een school harders met een lengte van tussen de 30 en 40 cm. Vervolgens in de droge rivierbedding vele stenen gekeerd helaas zonder enig resultaat. Mijn vrouw vond er een johannisskink (*Ablepharus kitarbelii*) ook wel slangenoogskink genoemd welke rondscharrelde tussen de stenen. Dit is een hele kleine slanke skink met een lichaamslengte tot 5,8 cm. maar gewoonlijk slechts 4-5 cm., het is een typisch bodemdier wat vaak rondscharrelt in de strooisel laag. Het is een dagdier dat in de zomer vrijwel niet te vinden is. Hierna nog even naar de plek gereden bij het Ireon monument waar de dag ervoor de scheltopusik werd gezien en deze lag er opnieuw nu slechts een paar meter verder dan de vorige keer en het dier was nu binnen enkele seconden vele meters verder dan de vorige keer maar dat is begrijpelijk! Ten westen van Ireon vonden we nog een wormslang onder een steen en een slangenooghagedis. Hierna weer naar Pythagorion gefietst langs de zee waar we nog een zonnende reuzensmaragdhagedis aantroffen op het fietspad. Er liep ook een man met een groene rugzak naar de grond te kijken vlak bij het strand en nieuwsgierig als ondergetekende was vroeg ik de man of hij soms naar reptielen op zoek was maar helaas was dat niet het geval, de man kwam uit Australië en zocht stenen om te bewerken en er sieraden van te maken. De stenen die hier gewoon los op het strand liggen moet je in Australië uitbikken uit grote stenen vertelde de man, ook zei hij dat er kortgeleden verderop op de weg een forse slang lag te zonnen, snel er met de man heen gefietst met een handschoen aan maar helaas was de slang nergens meer te bekennen. Kort ervoor waren mijn vrouw en ik er ook langsgekomen maar alles in de natuur is nu eenmaal een momentopname!

Slangenoogskink Foto: Wim Andela

Zondag 14 mei 2023

Vandaag vanaf Ireon naar Psili Amos gefietst. Tot Pythagorion is het vlak maar daarna moet je een paar keer een stukje met de fiets lopen vanwege de hoogte. Vlak voor Psili Amos ligt een zoutmeer waar je rondom kunt fietsen. Hier moeten volgens een oud verslag dat ik had gelezen o.a. veel wormslangen zitten maar na vele stenen gekeerd te hebben werd er geen enkel exemplaar gevonden. Wel in het meer ongeveer 30 flamingo's, 2 paartjes casarca's, 1 paartje steltkluten en 1 ralreiger. Vooral het gebied vlak voor de zout-

pannen ziet er prachtig uit, het is weelderig begroeid met veel verschillende soorten wilde bloemen. Op muurtjes bij een huis troffen we 5 hardoens en verder nog 1 in een boom. Het viel op dat als we op een plek hardoens zagen het er altijd meer dan 1 waren. Op de terugweg langs het Ireon monument zagen we nog een overstekende slangenooaghagedis en langs het strand tussen Pythagorion en Ireon een zilverplevier. Op het strand verder nog een paartje bontbekplevieren.

Wim Andela

Natuerferiening Bakkefean e.o.

(opgericht in 1951)

Voorzitter	Vacant			
Secretaris	Oene Roelsma Mail: oeneroelsma@hotmail.com	Noardkamp 15	9243KV	Bakkeveen
Penningmeester	Ingrid Arends Mail: penningmeester@natuurbakkeveen.nl	Nije Buorren 40	9243JR	Bakkeveen
Bestuursleden:	Jouke Bouius Mail: j.boui062@ziggo.nl	Boskleane 23	9243JN	Bakkeveen
	Jan Dirk v/d Meulen Mail: jandirkvandermeulen@yahoo.co.uk	Gentiaan 29	9241EN	Wijnjewoude
	Everard van der Wolfshaar Mail: wolfshaar@hetnet.nl	Nij Drintswei 2	9243SE	Bakkeveen

Natoer Nijs over Februari 2024

Eind februari. Winter? Waar dan? We verwachten nu geen strenge winterdagen meer. De natuur is al bijna drie weken vroeger. Waar gaat dat heen? Hieronder een kort overzicht van enkele opvallende natuurwaarnemingen.

De zang van de grote lijster is al enkele weken te horen. Ook de merel is aan het zingen. Verder heggenmus, mezen, boomklever, spechten, vinken en in de hele vroege ochtend ook roodborst en zanglijster. Huismussen zitten hier en daar al op de eieren. Vooral spechten laten zich horen. De groene specht is op meerdere plekken gehoord met zijn zgn. "duivelslach". De middelste bonte specht is inmiddels ook weer gehoord. Een opvallend drenzig "weeehh". In onze omgeving zijn ook kraanvogels actief. In verband met de rust wil ik de locatie niet noemen (Maar zal bij de meeste lezers wel bekend zijn...). Meldingen van appelvink, groenling en goudvink kwamen ook binnen. Een ransuil werd eveneens waargenomen.

Planten schieten letterlijk de grond uit. speenkruid bloeit alweer. Ook andere vroege voorjaarsplanten als klein kruiskruid, vroege-ling, kleine veldkers, paarse dovenetel, sneeuwkllokje (meeste verwilderd), zijn ook weer volop aanwezig. Daslook schiet de grond uit (Tijd om een bezoek te brengen aan een stinzentuin).

De eerste insecten zijn ook weer gezien. Een eerste hommelt, een dagpauwoog, dansvliegjes en spinnetjes, ze komen er aan.

Leuk om ook naar mossen en korstmossen te kijken. Juist in onze omgeving komen veel (en ook zeldzame) soorten voor. Zoals bijvoorbeeld paraplutjes mos en rond dambordje (zie foto's).

Dambordje Foto: Koert Scholten

Waarnemingen:**Vogels:**

Kraanvogels, (zoals ik al aangaf) worden vrijwel dagelijks gehoord. Verder ook een groep overtrekkende kranen. Ja ook de kraanvogel trekt al weer in grote groepen richting Noord-oost. Dit is bij ons niet zo erg te merken. Voor het zien van deze imposante trekkers moet je in Limburg, de Achterhoek, Twente of Oost-Drenthe zijn.

Kolgans en toendrarietgans zijn grotendeels weer vertrokken naar het noorden. De brandgans blijft nog even en trekt pas in april naar het, nu nog te koude, Spitsbergen. Grauwe ganzen vormen alweer paren. De niet wilde grote canadese- en nijlganzen zijn er de hele zomer en vormen ook al paren.

Kleine zwanen worden in de naaste toekomst lastig om te vinden. Dit heeft te maken met het klimaat. De zwanen blijven nu in Denemarken, Noord-oost Duitsland en Zuid-Zweden.

Grote lijster Foto Koert Scholten

Speenkruid Foto: Koert Scholten

Op de site een melding van een oehoe! Op de Duurswouderheide op 17 februari. De waarnemer ken ik niet en er is verder geen enkel bewijs (geluidsopnamen etc.). Maar goed, zou zo maar kunnen, want de soort neemt wel wat toe in ons land. Deze enorme uil (van buizerdgrootte) zit vooral in grote bossen en steengroeven.

Tja waarom zou je helemaal naar Nederland vliegen als daar ook voldoende voedsel te vinden is? Vergis je niet met de wilde zwaan, die wordt nog wel wat meer gezien, vooral in de omgeving van Haule en Fochteloërveen (waar hij al een paar jaar tot broeden komt). De verandering (lees afname) van wintergasten is ook te merken bij diverse eenden, zoals brilduiker, nonnetje, grote zaagbek, ijseend, maar ook roofvogels als bijv. ruigpootbuijzerd. Afname van slechtvalk lijkt meer te maken te hebben met de nog steeds om zich heen slaande vogelgriep (bron: SOVON). Een voorbeeld van bijna 100% afname is de bonte kraai. Al een aantal jaren enorm afnemend, waarschijnlijk ook te maken met klimaatverandering. Wie ziet nog die enorme groepen kraaien met tientallen bonte ertussen? Een klapekster zit toch weer op de Duurswouderheide (diverse meldingen). Eigenlijk pas gezien vanaf 10 februari.

Planten:

Ze komen eraan. Als het weer zo blijft, kon dit wel eens veel vroege bloeiers opleveren. Ik probeer dit wat bij te houden. Lijkt me nuttig, gezien klimaatverandering.

Mossen en korstmossen:

Zoals ik al meldde, veel zeldzaamheden. Zie je iemand de eiken bij de Slotplaats inspecteren met een microscoop, dan heb je te maken met een kenner, die ook onderzoek doet. Een bezoek van een mij bekend persoon bracht een aantal behoorlijke zeldzaamheden op, zoals: gerand blaasjesmos, grote stipjes, lichtend schorssteeltje, turflucifer, beukenvlekje, kleine runenkorst, tweecellig houtspeldje enzovoort. Namen, waar ik ook nog nooit van heb gehoord, laat staan gevonden. (Hier ligt nog een behoorlijke uitdaging...).

Maar, blijf vooral genieten, er is veel te zien (en te horen).

Dit is slechts een greep uit de vele waarnemingen van vogels in onze contreien. Iedereen bedankt voor de meldingen en foto's.

Tip: De waarnemingen kunnen online worden bekeken op de website: www.natuur-bakkeveen.nl. Kies optie "links" en dan waarnemingen in Bakkeveen.

Op die site o.a. mededelingen en artikelen van onze vereniging.

Meldingen graag weer bij Koert Scholten:

Liefst online op: kokoscho@xs4all.nl. Telnr.542017.

welkoop

Het adres voor tuin & dier.

We zijn er voor alle doeners. Voor iedereen die er blij van wordt om lekker buiten bezig te zijn. En te zorgen voor alles wat groeit en bloeit, het hele jaar door. Als doener vind je bij ons precies wat je zoekt: een praktisch aanbod en gedegen advies. Van iemand die er echt verstand van heeft. Het hele jaar door en bij elk weertype weet Welkoop wat er nú te doen is in de tuin. We weten hoe je goed voor dieren zorgt. En wat je daarvoor nodig hebt en hoe je dat aanpakt.

Tot snel in de winkel!

welkoop

Weet wat te doen.

Welkoop Jubbega
Gorredijksterweg 54

Verkoop
Aankoop
Taxaties

WAAR JE THUIS BENT
**Makelaardij
GORREDIJK**

Hoofdstraat 6
8401 BZ Gorredijk
0513 - 76 90 55
info@makelaardijgorredijk.nl
www.makelaardijgorredijk.nl

**KEES
& SITA**
kappers
Keesensitakappers.nl

Molenwal 2
8401 CD Gorredijk
tel. 0513-461580

Woensdagavond geopend

LUNCHROOM
"De Gerdykster"
0513-464296
Hoofdstraat 51 - 8401 BW Gorredijk

**POORTMAN[®]
SOLAR**

King of the Field

Acculoze
Plas-dras pompen

- Systeem werkt zonder accu
- Nog hogere opbrengst
- Eenvoudig verplaatsbaar
- Permanent of mobiel systeem

T18-AL
18.000 liter

Nu al een acculoze
Plas-Draspomp voor
excl. BTW **489,-**

T120-ALM
120.000 liter

www.poortmansolar.nl

Bel nu
0513-466003

*Brengt groen
tot leven!*

HOVENIERSBEDRIJF FEITZE DIJKSTRA

- Tuinadvies ■ Tuinontwerp ■ Tuinaanleg
- Tuinonderhoud ■ Boomverzorging ■ Bestrating
- Schuurtjes ■ Vlonders ■ Vijvers

Tolbaas 14 Gorredijk • Tel.: 0513-461277
Mob. 06-29515461 • www.feitzedijkstra.nl

ECHTE SPECIALISTEN

"Bij Visser Plant staat alles in dienst van de allerbeste kwaliteit. Voor mijn financiële zaken verwacht ik hetzelfde. Toen ik overging van een eenmanszaak naar een bv, stond Van der Veen & Kromhout mij van begin tot eind bij. Bij zo'n ingewikkeld proces heb je echte specialisten nodig om kansen te zien en de juiste beslissingen te nemen."

www.kromhout.com

**Van der Veen
& Kromhout**
ACCOUNTANTS & ADVISEURS